

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravništvu prejemati:
celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izšla vsak dan s svetlobo izvenredne nedelje in praznika.

Inserati veljajo: petstopenjska petletna vsota za enkrat po 14 vin, za dvakrat po 12 vin, za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd.
to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:
celo leto K 28—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 30—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravništvo: Knafljeva ulica št. 5 (spodaj, dverice levo), telefon št. 35.

Italijansko-turška vojna.

Italijanska mornarica je bombardirala mesto Tripolis. Turško vojaštvo se ni dosti upiralo in se je umaknilo v notranjino dežele. Skoraj gotovo pa vojaške predpriprave Italije še niso dovolj izvršene, da bi se z vso energijo nadaljevala ta akcija v Tripolitani. Če se torej vojni dogodki ne bodo tako naglo vršili, ne smemo še tega smatrati za nekako mirovno znamenje, kajti vojska, ki se bo vršila v Tripolitani, bo takozvana gverila - vojna in Italija bo morala najbrže precej časa vporabiti, da pacificira Tripolitani.

Mnogo večjo pozornost nego bojišče pred Tripolisom vzbuja drugo bojišče, katero so si Italijani zbrali. Italija sicer dementira poročila, da se je italijansko vojaštvo izkrcalo v Prevezi, vendar pa ostane dejstvo, da so italijanske bojne ladje pod poveljstvom vojvode abruškega napadle v ondotnem morju turške ladje, predno so se vedele o italijanskem ultimatu. In to obsoja vsa javnost, ker se s tem popolnoma po nepotrebnem razburja Balkan in daje povod raznim krogom in činiteljem, posebno pri nas v Avstriji, da delajo s hujškanjem in krvavim slikanjem propagando za razne nepotrebnosti in precej drage korake in priprave, ki bi lahko postale katastrofalne za vse avstrijsko prebivalstvo, ki se že itak nahaja vsled neznozne draginje v popolnoma obupnem stanju.

Dogodki v Tripolitani.

»Agence Havas« poroča iz Tripolisa: Bombardiranje utrdb mesta Tripolisa se je takoj zopet ustavilo. Turške čete so deloma zapustile Tripolis. Splošno sodijo, da se pripravljajo za odpor v notranji deželi.

»Corriere della Sera« poroča iz Carigrada: Iz Tripolisa je došlo mnogo beguncev, ki pripovedujejo, da se barkase italijanskih bojnih ladij svedrobnost gibljejo v pristanišču. Turške čete se ne upirajo.

»Agenzia Stefani« poroča iz Avguste: Italijanska bojna ladja »Coatit«, ki je dospela sem z večjim številom pasazirjev iz Tripolisa, je prinesla poročilo, da do 30. septembra 8. ure zvečer niso Italijani še začeli bombardirati utrdb, da se da inozemskim kolonijam potreben čas za ukrepanje.

Rimsko časopisje prinaša razne precej neverjetne vesti. »Messaggero« zatrjuje, da se je v nedeljo začelo z bombardiranjem mesta Tripolisa. »Corr. d' Italia« vprašuje, če je mesto Tripolis že zasedeno. »Tribuna« in »Giornale d' Italia« poročata o veliki pomorski bitki, ki se je vršila blizu Krete in v kateri je bila uničena turška mornarica.

Iz Carigrada poročajo, da vodi vso akcijo v Tripolitani Fethi - bej popolnoma na svojo roko, kajti turška vlada je tudi po izbruhu vojne poslala v Tripolis ukaz, naj se prepreči prelivanje krvi in naj se čete umaknejo v notranjo deželo.

Carigradski »Ikdan« poroča, da korakajo beduinska plemena iz pokrajine Wadai in Tebesti braniti mesto Tripolis. Armenski revolucionarni komite poziva svoje organizacije, naj opuste notranje prepire in naj podpirajo vlado v boju proti zunanemu sovražniku.

Italijanski napad pri Prevesi.

Iz Rima poročajo: Iz turškega vira prihajajoče poročilo, da je italijanska mornarica bombardirala turška pristanišča v Jonskem morju, so popolnoma neresnična in imajo brezdvomno namen, vzbuditi sum proti nameram Italije. Italija je še vedno odločena, da na nikak način ne moti status quo na Balkanu. Italijanska mornarica se bojuje le proti onim turškim ladjam, ki plovejo v smeri proti italijanskim obali, da ogrožajo mesta in motijo trgovino ali pa da napadajo italijanske vojaške ekspedicije, ki so na potu proti Tripolitani.

O spopadu pri Prevesi poroča »Vossische Zeitung«: Niti se ni vršil boj med bojnimi ladjami obeh držav, niti niso bombardirali utrdb Tripolisa. Grmenje topov, ki se je slišalo v Tripolisu, ni bilo drugega nego strelne vaje italijanskega ladjevja, ki je usidrano pred Tripolisom. Poročevalce »New York Herald«, ki je prišel s parnikom »Marco Aurelio« v pristanišče tripoliško, ki se pa ni mogel izkrcati, je izvedel od italijanskih častnikov, da so prvotno nameravali Tripolis v nedeljo popoldne bombardirati. Poveljnik je pa ukazal navadno blokadno streljanje.

»Agence orientale« poroča, da na poti in v vojnem ministrstvu oficijelno izjavljajo, da se italijanske čete niso izkrcale v evropski Turčiji in

da do večerja do desetih dopoldne niso Italijani bombardirali nobenega turškega pristanišča v Albaniji. Došla poročila izvirajo nedvomno iz velikega vznemirjenja, ki vlada med prebivalstvom albanskih mest ob obali.

Turška mornarica.

Poslanec de Felice brzojavlja iz Avguste, da je tam signalizirana turška eskadra s transportom turških čet. Eskadra druge turške divizije jo zasleduje.

»Tribuna« objavlja sledečo brzojavko z dne 2. t. m.: »Navzile opetovanim zatrdilom iz turškega vira, da se nahaja turška mornarica dobro zavarovana v Dardanelih, smem to poročilo dementirati s pristavkom, da se ta vest razširja s tendencioznim namenom.« — Iz Carigrada dementirajo vest, da se je turška mornarica do zdaj zapeljala v kako vojno akcijo. Turška mornarica se nahaja v Dardanelih in čaka tam nadaljnjih povelj. Turška mornarica do zdaj sploh ni prišla v dotiko s sovražnimi ladjami.

Neko drugo poročilo iz Carigrada pa pravi, da se je od šestnajst ladij, ki so odplule, vrnilo samo devet. Ena križarka je odplula proti Port Saidu, ena pa v Bejrut. O ostalih petih ladjah ni nič pozitivnega znano; boje se, da niso postale žrtve kakšnega sovražnega napada.

Iz Rima poročajo, da je vsak spopad v Egejskem morju izključen. Pomorska moč Turčije je za zdaj popolnoma oslajena in vsaka akcija onemogočena. V Sredozemskem morju ni turških ladij in za trgovski promet ni nikake nevarnosti več.

Novo turško ministrstvo.

Novo ministrstvo bo zahtevalo od parlamenta, da mu izroči zaupanje, vojne kredite in polnomoč za eventualni sklep miru. Nato bo zbornica razpuščena. Šele če se bodo mirna pogajanja razbila, bo vojaška diktatura izdala izvanredne odredbe za branbo države.

Predsednik zbornice Ahmed Riza se je na vprašanje o bodočnosti parlamenta izrazil z bolesto resignacijo: Vsaj nič ne koristi. Italijansko časopisje je povzročilo to škandalozno vojno v službi nekaterih kapitalistov in evropsko časopisje je ni preprečilo.

Albanija.

Prejšnji turški poslanik v Belgradu general Fethi - paša je bil

imenovan za poveljnika mobiliziranih čet, ki naj branijo jadransko obalo.

Navdušenje v Italiji.

»Vossische Zeitung« poroča iz Rima: Navdušenje za vojno je tako veliko, da se vodilni krogi boje, da bi ljudstvo začelo več zahtevati nego majhni Tripolis. Če bi vlada sklenila s sovražnikom mir, tedaj bi se v Italiji pojavilo veliko razočaranje.

Iz Sirakuz poročajo: Tu vlada med vojaštvom in prebivalstvom največji entuziazem. Mesto je polno vojaštva. Vladi dovažajo vedno več čet, topov in municije. Sirakuze so izpremenjene v velikanski vojaški tabor. Tudi v Avgusti je polno vojaštva. Tam je zasidranih še več oklopnic in torpedovk.

Italijanska ekspedicija.

Iz Milana poročajo, da bodo ekspedicijo z italijanskim generalnim štabom v dveh oddelkih po 15.000 mož vkrcali.

Ugašeni svetilniki.

Iz Kanee poročajo: Turška uprava svetilnikov je ukazala na povelje turške admiralitete svojim uradnikom na Kreti, naj pogasijo vse svetilnike na Kreti. Konzuli Francije, Anglije, Rusije in Italije so pa prevzeli kot zastopniki zaščiteni držav odgovornost, da se to prepreči in so obnem zahtevali potrebnih navodil od svojih vlad.

Balkanske države.

Z Dunaja poročajo, da so tam skoraj prepričani, da bo Grška zavzela mirno in pametno stališče in da se bo vsemu izogibala, kar bi mogla Turčija smatrati kot provokacijo. Tudi »politična korespondenca« iz Pariza je istega mnenja. — Iz Aten poročajo: Na pritožbo vlade, da je Grška trpela napad italijanskih bojnih ladij, je grška vlada odgovorila, da takrat, ko se je vršila bitka pri Prevesi, še ni vedela o italijanski napovedi vojne. Tedaj so se pa vse grške mornariške in vojaške oblasti opozirale na nevtralnost Grške.

Iz Sofije poročajo, da vlada med bolgarskimi častniki veliko vznemirjenosti. En del častnikov hoče prisiliti na vlado, naj ne zamudi ugodne prilike za pogajanje s Turčijo. — Najvišji bolgarski vojni svet, ki je razpravljal o reorganizaciji armade, ostane z ozirom na tripolitansko vojno v permanenti.

Sofijsko nacionalistično časopisje izjavlja, da bo ob prvem strelu na tesalski meji udrla bolgarska armada v Makedonijo; ravnotako, če izbruhne turški fanatizem proti pripadnikom krščanskih narodov.

Politična kronika.

Deželni zbori zborujejo sedaj na Nižnjem Avstrijskem, v Trstu in na Predarlskem ter v Bosni.

V nižjeavstrijskem deželnem zboru je bil izvoljen za deželnega odbornika na mesto poslanca Gessmanna poslanec Schneider. V večerajnji seji je prišel na vrsto tudi deželni proračun.

Dodatno k našemu poročilu o tržaškem deželnem zboru je treba omeniti, da je vladni zastopnik odgovoril na interpelacije poslanca Rybářa glede goljufij pri zadnjem ljudskem štetju. Po tem odgovoru je prišlo med poslancem Rybářem in italijanskim posl. Mrakom do kontroverze, ker je poslanec Rybář izjavil, da ga je odgovor zadovoljil, ker je odkril falsifikacije magistratnih uslužbenec povodom ljudskega štetja. Prihodnja seja danes.

Predarlški deželni zbor je sklenil pozvati vlado in parlament, da izdelata zakon proti kartelom in zakon proti oduševanju ter da vlada takoj ustavi blankoterminsko kupčijo na budimpeštanski borzi. Nadalje je zahteval dovoljenja za takojšnji uvoz argentinskega mesa in povišanje mesnega kontingenta iz balkanskih držav. Deželni zbor se je nato odgodel.

Bosanski deželni zbor je otvoril večeraj deželni šef fem. Potiorek.

Ker je izbruhnila vojna med Italijo in Turčijo, pravi »Reichspost«, da je nujno potrebno, da se pomeni ministrski predsednik Gautsch z načelniki parlamentarnih strank. Te konference so baje tem bolj potrebne, ker je lahko mogoče, da dogodki na Balkanu vplivajo tudi na avstrijsko notranjo in zunanjo politiko. Po Dunaju kroži vest, da bo položaj v balkanskih državah imel vpliv tudi na zasedanje parlamenta in na vsebino parlamentarnih razprav.

LISTEK.

Ljubezen in sovraštvo.

Povest.

(Spisal Anton Antonov.)
(Daje.)

Sicer pa so mirno potekali dnevi Velikega tedna v Zavinku.

Ženski svet je imel opravka s popraviljem, snajenjem in peko; možje so ostajali lepo doma, da se niso zamerili v takih dneh zelo na kratko nasajenim ženam; kaplan Jakob Janež je imel toliko posla v cerkvi, da ni mogel agitirati za klerikalno stranko, in doktor Repnik pa tudi ni maral še v večnost, dokler ne izvrši svoje narodne dolžnosti.

Tako je prišla Velika nedelja, za njo pa Veliki ponedeljek, katerega je pričakoval Zgovoren tako koprneče, brez kakšnega važnejšega dogodka. Saj še slavnostnega spoveda v proslavo Kristovega vstajenja ni bilo na večer Velike sobote, ker je hotel sneg med velikim nalivom pokazati in dopovedati ljudem, da prevleče prihodnjo zimo mater naravo zopet z belo odejo.

Zgovoren je imel tiste noč na Veliki ponedeljek službo. Predolge so mu bile ponočne ure, in vlaki so mu šli vsi prepočasni. Hudoval se je

nad postajnim delavcem, da mu prehitro prižiga luč v čakalnici, jezil se nad brzogojnim aparatom, ki ga je vedno motil in nadlegoval, in celo preklinjal je nočjo.

In če bi bil vedel, da Zalke podnevi ne bo v Zavinek, in zakaj ne pride, pa bi se vrغل pod vlak. Ali Zgovoren si je bil tako na čistem, da je hotel usekati s svojo službeno kupo po Slamniku, ki mu je zjutraj na Veliki ponedeljek sledil v službi in ki ga je samo narahlo podražil z besedami: »Kaj pa, če je ne bo!«

In zares! Zastonj jo je pričakoval v lepi salonski obleki pri dopoldanskem vlakcu, in brezuspešno je stal popoldne pred poštnim vlakom. Potem pa je obupal. Zalke ni bilo z Milino teto, ki je izstopila iz popoldanskega vlaka.

»Ali se ji je kaj naredilo, ali ji je pa glavo zmešal tisti tolsti poštar,« je ugibal ter obupaval nesrečni Zgovoren.

Šel je na pošto. Tu je dobil drobno pismo. V tem pismu je bilo prav nakratko zapisano, naj oprost, da ne pride Zalke v Zavinek, kakor je bilo dogovorjeno, ker je zadržana.

Zgovoren je kar okamenel. Stal je na pošti, ne da bi zinil kako besedo, nemo in s prebledelim obrazom. Stari poštar mu je prijazno svetloval, naj stopi v njegovo pisarno, da si z vodo opomore za prvo silo.

Še-le na te besede se je predramil ter mahnil z roko; odklonil je blagohotnemu povabilu starega poštarja ter kar dirjal divjal po trgu v svoje stanovanje.

»Pišem ji!« je vzklil, ko se je vrغل na posteljo. »Nič ji ne pišem, pozabim jo, pa je konec ljubezni!« si je govoril valjaje se po postelji.

»Pa kje je Ržen!« je zelo naglas zaklical.

»Tu sem, prijatelj moj!« se oglasi Ržen še zunaj vrat. »Ali ti je kaj pisala, zakaj je ni?« ga vpraša vstopivši v sobo.

»Pojdiva k »lepi Mimici!« ga sili nesrečni Zgovoren. »Prav nakratko pove, da je zadržana.«

»Ženska je zares na čudne načine zverženo bitje,« reče Ržen z glasom, kakor bi sam s seboj govoril. »Enkrat hoče kar počiti od prevelike ljubezni, drugič se ti pa kar kratkotalo odreče,« konča s skoraj jokajočim usmevom, ker se je zbal, da tudi njega ne doleti taka sroča v ljubezni.

»Vse ženske so enake, kakor so si enaki vsi vinarji,« meni Zgovoren žalostno in obupano. »Kje pa je Griva,« še vpraša Ržena.

»Na postaji sva bila skupaj pred nekaj minutami,« pripoveduje Ržen. »Rekel mi je, da gre k »lepi Mimici!«. Ti, pa tisto Milino teto sem videl. Elegantna, ali neprijazna dama!«

»Tudi jaz sem jo tako obsedil. Na žalost se danes napijem, kakor š nikoli,« zagrozi sam sebi Zgovoren. »Pri »lepi Mimici« sta dobila tudi Grivo, ki pa ni dolgo sedel pri tovariših. Šel je spat, ker bo imel ponočno službo.«

Kakor je bil zagrozil, tako je tudi storil Zgovoren. Napil se je v svoji žalosti ter pozabil Zalke vsaj za tisti večer. Objemal je natakario, objemal Ržena, ki se ga je bil tudi precej nalezal, in objel bi h vsakogar, ki bi prišel predenj. Še celo Slamnika je lovil za rokav, dasi mu je nočjo povedal marsikatero teplo.

Pri Železnikovih je bila teta iz Stajerskega štiri dni, ki pa niso bili nič kaj veseli za Milo. Starši so pač starši ter gledajo pri možitvi ali ženitvi svojih otrok le na gmotno srečo. Tako je tudi Železnik prepovedal Mili, seveda po navetu gospe Vernikove, da ne sme več misliti na mladega aspiranta Ržena, temveč se mora navaditi tudi agrarca Ivana Zamejca, veleposestnika v Podravju. Gledala in pasila je potem Mili vedno te štiri dni, kako bi ujela Ržena, da mu pove to žalostno novico. Ali prilika se ji je ponudila še-le tedaj, ko je spremljala teto na postajo.

»Žalostno, prav zares žalostno,« je rekel Ržen s počasnim glasom. »Pa mi prišei, da me ljubiš do konca dni svojega življenja!« se mu namah razjasni obraz.

»Prisegam!« je vzklila Mili ter pomolila tri prste kvišku.

»Dobro!« reče zadovoljno Ržen. »Meni ni treba prisega, ker eaa moka beseda več zaleže, kakor sto ženskih.«

Tako vidimo na vseh koncih in krajih nesrečo, ki tudi v ljubezni ne počiva.

Zgovoren je hodil potrtega sres, strde duše in molče k zaupnim volilnim sestankom, Ržen se tudi ni preveč kazal živahnega, ker ni niti Mili ni prisegi več zaupal. Kontrolor, ki jo je potegnil v klerikalni tabor pod poveljstvo za nemštvo sedaj tako navdušenega kaplana Jakoba Janeža, je noč in dan premišljal, kako bi spravil zdravnika s tega sveta, in doktor Slavoj Repnik je komaj čakal, da bi se skonečale volitve. Kajti takoj po volitvah si je sklenil lastno-ročno prerazati, ali pa prestreliti nit ničvrednega in brezpomembnega življenja.

Nemci so se na vso moč peljali podnevi in ponoči za svoj dosedanj županski stolček. Z vsemi mogočimi in nemogočimi sredstvi so begali sleveske volilce, ki so se odločili svoje glasove oddati za naprednjake. Ni bilo večera po Veliki noči, da ne bi bilo kakšega volilnega shoda v Zavinku.

Vsi ti shodi pa so že vnaprej pokazali moč vseh treh strank.

Kadar so Nemci zborovali, je prišlo pet triinov, sedem še pri Ellenhoferju zadolženih kmetov, dva

Predvčeršnjem je zboroval na Dunaju subkomite komisije za reformo državnih uprav, ki ima nalogo izdelati poslovnik in delavni program. Vse je komite odobril obe predlogi v oni obliki, kakor sta ju izdelala bivši minister baron Haerdtl in profesor Redlich. Plenum komisije se skliče sredi oktobra.

Takojšnje otvoritev Komenskega šol v III. dunajskem okraju je zapovedal nižjeavstrijski namestnik v pismu na dunajkega župana Nemayerja. Proti tej odločbi ima župan pravico rekura na notranje ministrstvo, ki pa nima odločilne moči. Sedaj na Dunaju ne vedo, komu bi podtaknili krivdo, da se je zgodila ta grozna nesreča in končno so izvolili to, da je kriv stavbinski urad. V političnih krogih pa so popolnoma upravičenega mnenja, da igrajo pri tem veliko vlogo politični nameni, ker je bilo že od julija znano, da bodo Čehi šole otvorili.

V ogrskem državnem zboru nadaljujejo debato o obrambi reformi. Koncem seje je naznanil finančni minister, da bo že v prihodnjih dneh predložil parlamentu proračun za leto 1912.

Pogajanja med Francosko in Nemčijo zaradi Maroka baje dobro napredujejo. Iz Bruslja pa poročajo, da je baje ponudila Francoska Nemčiji več koncesij na račun Belgije v Kongu. V zadnjem odgovoru Nemčije na francosko noto priznava Nemčija upravičenost Francoske, da ne da iz rok dohodkov iz rudokopov, med tem ko Francoska ne bo zahtevala izvoznega davka za rude od Nemčije. Tako so tedaj glavne sporne točke v maroškem vprašanju rešene — če Nemčija ni zopet kaj pozabila zahtevati. Najbrže bo pogodba še ta teden ratificirana. Potem se začne šele pogajanja zaradi Konga.

Štajersko.

Iz Celja. V sredo se je ustanovilo dramatično društvo, ki nam bo zagotovo redne, četudi za sedaj samo diletantske gledališke predstave. Ustanovitev tega društva pomenja velik korak v kulturnem razvoju celjskih Slovencev naprej. V odbor so izvoljeni sledeči gospodje in dame: Rafko Salnič, predsednik, Anica dr. Kukovec, Ela dr. Kalanov, dr. K. Koderna, Franc Mravljak, Bruno Rotter, odborniki, Beve in Gobec, namestnika, Prekorski in Stibler, preglednika. Gledališka sezona se prične s predstavo dne 22. oktobra. Dramatično društvo namestava na mesec prirediti eno do dve predstavi. — Kupil je na dražbi Exnerjevo hišo na Giselini ulici stojiški trgovec Al. Senčar. — Davoral je mesto venca na krsto pokojnega tajnika Južnostaj. hranilnice g. Fran. Confidentia za občinske aboge v Celjski okolici 20 kron. — V četrtek popoldne so prepeljali truplo umrlega tajnika Južnostajerske hranilnice g. Janka Vavkenja iz Narodnega doma, kjer je stanoval, na kolodvor. Pogreba se je udeležilo izvanredno mnogo občinstva; celjski »Sokoli« je poslal deputacijo z zastavo, celjsko pevsko društvo mu je pod vodstvom prof. Beraniča zapelo doma in na kolodvoru po eno žalostinko. Med pogrebi smo opazili dež. posl. dr. V. Kukoč, odborniki Južnostaj. hranilnice in celjske Posojilnice, zastopniki narodnih društev, mnogo celjskih trgovcev in nemčurska obrtnika, in uradništvo nemško-židovske tovarne.

Če je pa kaplan napovedal v svoji kaplaniji shod, je bila zborovalna soba nabito polna, kar ni šlo več ljudem vanjo, kakor dvajset, med katerimi je vselej zavzemal kontrolor častno mesto sklicatelja. Govoril je prav malo, ker je bil še premlad klerikalec in zato premalo poučen, kako se udriha čez svoje bivše somišljenike.

Ko pa je sklicel Železnik zadnji shod, ki so ga priredili naprednjaki pred volitvami, pri »lepi Mimici«, se je kar trlo občinstva.

In ta shod je ustrašil in oplašil Nemce, da so jeli varati sami sebe. Verjeli niso več svojim očem in ne svojim ušesom, po katerih so jim rezko zveneli kliči navdušene množice, ki je klicala: »Doli z Ellenhoferjem! Živio Slovenci! Živio Železnik!«

Razkačilo jih je naravnost to ljudsko navdušenje in začeli so žvrgoleti prepovedane pesmi po trgu in okolici. Začeli so opravljati ter se lagati o Železniku, da je do grla zadolžen; pravili so, da hoče on zato županovati Zavinku, da si pomaga iz blata. Take in enake nepoštenе govornice so razširjali med volilci ter jih ter jih begali s temi ostudnimi lažmi.

Kaplan Jakob Janež si sicer ni upal trositi kaj takega med ljudi, a

obrnitkov, nekatere gg. uradnike in tudi iz okolice so prihiteli prijatelji in znanci, da izkažejo blagumu pokojniku zadnjo čast. Janko Vavken je služboval pri Južnostaj. hranilnici celih 20 let; vstopil je v službo meseca novembra 1891 in sedaj 1. oktobra je mislil iti v pokoj. Zadnja leta je mučil moža protin do okrajnosti, vendar pa je delal in vlekale naprej, dokler se ni teden dni pred smrtjo vlegel v postelj, iz katere ni več vstal. Bil je zvest podpornik in član vseh narodnih društev in naprav v Celju, odločno naprednega mišljenja in poštenjak, kakršnih se dobi dandanes malo. Z njim je šel zopet kos »starega Celja« pod rušo. Naj počiva sladko v rodni zemlji v lepih Cerkljah! — Celjska notarska zbornica šteje 23 članov notarjev; dva imata svoj sedež v Celju.

Delitev štajerskega deželnega šolskega sveta na Štajerskem. Pod tem naslovom kritikuje jako ostro v »Slov. Narodu« od srede neimenovani dopisnik moj članek v »Učit. Tovarišu« glede delitve štajerskega dež. šol. sveta. Ker nisem jaz lovil v članku raznih dat in besed, zato jih lovi g. kritik in me po svoje postavlja pred občinstvom v dokaj čudno luč. Zato sem primoran tukaj opozoriti dotične, ki se za stvar zanimajo, a niso čitali članka v »Tovarišu«, da sem povdarjal sledeče točke: 1. Polemiko — zlasti letošnjo — o delitvi dež. šol. sveta so vodili skoro povsem neučitelji v strankarskem časopisu. 2. Točko o delitvi dež. šol. sveta bo morala imeti vsaka slovenska stranka na programu, dokler ne čuti samo strankarsko, — ampak tudi slovensko. 3. Sedaj je stvar zavojena, ker je postala vsled polemik strankarska. Sicer bi se pa po mojem mnenju tačas še ne dala doseči, četudi bi vse stranke in učiteljsvo delovalo skupno; gotovo bi se pa vsaj za dober korak približali cilju. — O »netaktni in neukusni« hvali posl. Vrstovška rečem nadalje doslovno: »Če je možu šlo resno za stvar, naj bi se rajši s svojo stranko obrnil naravnost na »Zvezo«, ne pa potom časopisja.« Zafkrival nisem ne »liberalcev« ne »klerikalcev«, ampak samo karakteriziral strankarske razmere pri nas. — Kar se tiče razmer na Muti, v Št. Primožu in Št. Jerneju, o katerih govori g. dopisnik tako omalovažujoče, mu zatrdim, da bi bilo jako dobro, ko bi jih poznal po svojem lastnem vsaj parmesecnim delovanjem on, kakor tudi njegovi politični glavni nasprotniki, potem bi se tudi v krogih »velike politike« sodilo marsikaj drugače, kakor se sodi sedaj. Kakor vsako uredništvo, tako bo tudi uredništvo »Tovariša« vedelo kaj dela. Sicer me pa ta »kritika« ni vznemirila, ker je prišla izven stanovskih vrst, za katere je pisan članek, ki nima samo mojih lastnih misli, ampak tudi marsikakega drugega tovariša. — Hren. — Dostavek uredništva: Priobčili smo kritiko, katero nam je poslal nek učitelj o članku g. Hrena v »Učit. Tov.« tem rajše, ker se nam je zdelo primerno zavrniti nekatere netočne trditve gosp. nadučit. Hrena, katere pa v tem dopisu ponavlja. Stališče, katero so zavzeli njegovi tovariši, združeni v Zvezi štaj. slov. učiteljsva, ni le strankarsko, temveč tudi edino narodno ter dalje edino odgovarjajo stanovskim koristim slov. učiteljsva. Ali g. Hren res ne pozna dotične izjave z dne 16. oktobra 1910, ker se je tako krčevito brani? O »skupnem« delu govoriti pri takih vpra-

šanjih, g. Hren je pa zelo kočljiva stvar ob času, ko klerikalci javno imenujejo vsako skupnost framo in ko je edini cilj njihove politike ta, da dobe šole in učiteljsvo pod kveder. Saj je že nedavno tega pisalo glasilo nemškonskega učiteljsva, štaj. dež. zboru, »Gramer Tagblatt«, da je bila prva zahteva klerikalcev za ustavitelj obstrukcije razširjenje dež. šolsk. sveta za dva klerikalna člana. O slovenstvu je tu malo govora. Kako stališče bi imeli potem slov. učitelji napram dež. šolsk. svetu, vam naj povedo tisti tovariši učitelji, ki so jih duhovniki in kler. poslanci spravili v mučne disciplinarne preleke, iz katerih so se že sedaj le s težavo rešili. Stališče narodne stranke torej ni strankarsko, temveč se trudimo podpreti edino narodno stališče in pa upravičeno stanovsko stališče učiteljsva. Pravice do samooobrambe pa imajo naprednjaki kot manjšina najmanj toliko kot klerikalna večina. Mi smo ostali vedno pri pravici in resnici — kako pa je na klerikalni strani, o tem raje ne govorimo. Sicer pa smo prepričani, da bo g. Hren dobil odgovor tudi iz učiteljskih vrst, ki se z našim stališčem, ki je stališče edine merodajne strokovne učiteljske organizacije, strinja. O g. Vrstovšku pa je g. Hren že tudi v »Učit. Tov.« povedal več kakor pravi v svojem dopisu. Saj smo ga v »Slov. Nar.« tozadevno citirali! Da g. Hren ni mislil v svojem dopisu liberalcev zafkrivati, jemljemo mi in g. dopisnik »Sl. N.« na znanje. Končno bi še vprašali g. Hrena, ali je pametno in politično, če pišejo člani katke stanovske organizacije proti obveznim sklepom njenega načelnstva v kritičnih časih? Čemu pisati, da bi »naj imela vsaka slovenska stranka delitev dež. šolskega sveta v programu.« — Ko ga vendar vsaka ima. Kako to delitev izvršiti to je seve drugo vprašanje in tu gre do pota »liberalcev« in »klerikalcev« narazen in nadstrankarskemu tu in nosamezniku ne kaki skupini politično enako mislečih ljudi ni mogoče ostati. Ker smo o stvari sploh že letos mnogo govorili — in učiteljsvo se je te debate tudi v našem listu živahnjeje udeleževalo ko si misli g. Hren — je za nas cela zadeva končana.

Z Dunaja poročajo graški listi, da je cesar že potrdil izvolitve Franc. Wratseha za gornjeradgorsk. okr. načelnika in Otona Zorzinja za podnačelnika. To je pa šlo naglo!

Iz Slov. Bistrice. Sedanja nemškutarska večina v okr. zastopu (slovenski zastopniki so izstopili, ker hočejo izsiliti nove volitve) je izvolila v okrajni šolski svet same Nemce. Izvoljeni so Jože Baumann, Franc Petzolt, Albert Stiger, Versolatti in dr. Wiethaler. Ali ni vlada te izvolitve kratko pred razpustom okr. zastopa in v odsotnosti Slovencev prav nič ovirala?

Gg. župniki in draginja. Iz Zidanega mesta nam pišejo: »Notice« Sl. Naroda« o žalostnem gospodarskem položaju kmečkega prebivalstva v našem državnoborskem volilnem okraju so bile zelo umestne in resnične. Se umestnejša pa je bila pripomba, da nekateri župniki prav nič ne vpoštevajo letošnje bede, v katero je zašlo ljudstvo vsled slabe letine. Eden izmed teh je župnik Vinko Čepin na Razboru. Od državnoborskih volitev se je vršil tam gori shod, katerega so skušali v cerkvi nahujskani kmetje s surovo silo razgnati, ker se je vršil v prilog kandidaturi naprednjaka dr. Kukovca. Sedaj jim pa župnik to navdušenje za Kmečko

je kaj hudo in vztrajno potegoval za napredne narodne kandidate. V službi je bil obupno priden, o prostem času pa je neumorno delal med priprsti mlajštvom za slovensko idejo. Pehal se je, da pozabi svoje srčne bolečine, ki so ga skelele in pekle noč in dan. Po vztrajnem delu sledi lepo plačilo. Naprednjaki so zmagali v dveh razredih, in osmega maja tistega leta je prvokrat zmaga slovenska stvar v Zavinku, in prvokrat je zaplapolala slovenska trobojnica raz strehe občinskega urada.

V drugem in tretjem razredu so bili Nemci poraženi. Pa tudi v prvem je le malo manjkalo do zmage. Da ni kaplan Janež spletkaril ter noč in dan skakal po trgu in okolici, pa bi bili vrhli Nemce popolnoma iz občinskega sveta.

Ali tudi ta zmaga je vzbudila v sredi narodnih volilcev nepopisno veselje.

Narodne popevke so se radovaje razlegale po zavinskem trgu, ukanje in pokanje topičev so naznanjali vsem prebivalcem Zavinske doline veselo vest, da je nemška oholost strta za vedno, kaplanovo početje pa ni obrodilo zanj zaželjenega sadu.

Žalost je izginila za tisti dan iz are vseh onih, ki jim je sicer morila dušo. Zgovoren in Ržen sta sedela pri »lepi Mimici« ter pridno napivala slovenski domovini. Doktor Repnik je sedel blizu njih ter jima prid-

govezo in njenega poslanca dr. Benkoviča primerno plačujo. Kmeti Šmida v Polani št. 9 občina Jurkloster tirja za bernjo kar za štiri leta (1908 do 1911) skupno, kar mu je doslej ni mogel odrajtati. Grozi mu s eksekucijo, ako ne zadosti svoji »dolžnosti«. Dolžnost »ljudskega« poslanca dr. Benkoviča je, da župnika poduči, kako mora proti ubožnim ljudem v tako slabem letu krščanski nastopati. Nek pregovor sicer pravi, da vrana vrani ne izkljuje oči. Ta bo menda obveljal tudi pri dr. Benkoviču, saj ta bi že davno ne bil več poslanec, ako bi se potegoval za ljudstvo in ne za — farovže.

Lačka železnica v nevarnosti? Graški listi priobčujejo sledeči komunike: V petek, dne 29. septembra so je vršila v Gradcu pod predsedstvom posl. Einspinnerja seja nemškonske dež. strank. vodstva. Razpravljalo se je o junktimu med Ličko železnico in drugim tirom na progi Jablunkov - Tešin v Sleziji. Povod k temu so dala bližnja pogajanja z Ogrsko v zadevi mesnega vprašanja in sklep trgovsko - politični centrale z dne 27. septembra, kateri ne pomenja ničesar drugega ko poziv na vlado, naj pusti vprašanje vzhodnje-štajersko - belokranjsko - ličke železnice in naj ustreže Ogrski glede njihove zahteve po drugem tiru na progi Jablunkov - Tešin, ki omogoča lažjo zvezo Ogrske z Nemčijo. (Zato bi pa Ogrska dovolila uvoz prekmorskega mesa.) Sklep trgovsko - politične centrale je umljiv, ker niso bile zastopane trgovske zbornice iz alpskih dežel, Primorske in Dalmacije razven Ljubljane in Gradača. Graška trgovska zbornica je že napravila vlogo na trgovsko ministrstvo, v kateri poudarja, da bi bila taka koncesija Ogrski, če bi se lička železnica res opustila, v največjo škodo Avstriji, ker bi se ne doseglo prometnih zvez z Dalmacijo in Bosno in bi se izročilo ti dve pokrajini v trgovsko - političnem oziru ogrskemu vplivu. Udeleženci seje so sklenili, povzročiti tozadevno akcijo alpskih nemško - nacionalnih poslancev, ki bo stremila za tem, da se junktim med ličko železnico in drugim tirom na progi Jablunkov - Tešin ne sme opustiti.

Vinske cene grede kvišku. Z Dunaja poročajo: Veletreži z vinom naznanjajo potom okrožnice, da povisajo vinske cene vsled slabe vinske letine v Dalmaciji. Potem bodo seveda šle tudi cene za mošt in vino pri vinorejnih kvišku.

Iz Ljutomer nam pišejo: Naravnost idilične razmere vladajo v našem okraju glede zatiranja živinskih kug. Dejstvo je, da je kuga slinavka in grintavka močno razširjena po našem okraju in kolikor zvečmo tuintam, po celih Slovenskih goricah. A ljudje ne naznanjajo posameznih slučajev županstvom, ta pa tudi — molče. Tako kuga ne bo tako kmalu zginila in v nevarnosti bo ne le neprestano živina temveč tudi ljudje. Namestnija bi naj tu energično posegla vmes!

Koroško.

Štorklja v kočiji. Pred par dnevi sta se peljala dva trgovca iz Celovca na izprehod. Z njima je šla tudi neka njima dobro znana mlada dama prijateljica. Po poti pa se je oglasila v vozu štorklja in obdarila damo z malo punčko. Gospoda sta peljala mlado mater v celovško bolnico.

Skandalozne razmere v katoliški ubožnici Sv. Antona v Trebnem. V Trebnem pri Beljaku imajo usmilje-

ne pritjeval. Opustil je tudi svoj znani sklep, da si skrajša svojevoljno življenje svojega shujšanega telesa.

Davčni kontrolor je hodil tisti ni sobi, in glava mu je kar lezla na dan še bolj zamišljeno po svoji uradni. Tovariši so se prav resno bali zanj; menili so, da blazni... Političen poraz in še nekaj veliko hujšega! Ah, to je nekaj strašnega, neznanega! In začel je res divjati po sobi...

Kaplan Jakob Janež ni več hotel praviti ljudem neresnice o svojem bližnjem; umolknil je. Nemci pa so vložili ugovor proti izidu volitve v drugem in tretjem razredu. Kakor se je pozneje izvedelo, ga je podpisal tudi Jakob Janež v imenu svoje stranke.

VI. Čedalje manj je bilo majnikovih dni. Razburjenje vsled občinskih volitev je ponehvalo. Vsaj tako se je videlo in dozdevalo.

Gostov - letovišnikov je obetalo biti letos mnogo. Ellenhofer je oddal že dokaj stanovanj. Pa tudi po pristavah je služnijski pripravljala za skoraj došlo gospodo. In vsi ti tujci in tuje niso malo zmešali jezikov Zavincanom.

Povrhu pa se je tudi med domačini zgodilo nekaj dosedaj še nezasišane.

Znano nam je prav dobro, da se je doktor Anton Dren smrtno zaljubil

ne sestre ubožnico za osirotele otroke. Za to ubožnico redno nabirajo milodare s kolikor mogoče gniljivimi in pretresljivimi govori in prošnjami. Na vse mogoče načine hočejo obuditi v ljudeh usmiljenje do teh revčkov, samo da seže roka darovalca globeje v žep in se preje napolni njihova biseraga. Otroci so res revčki in usmiljenja vredni. Tega usmiljenja do njih pa nimajo ravno oni, ki s tem usmiljenjem agitirajo. Nemški listi poročajo, da je v zadnjih dneh pobegnilo iz ubožnice nič manj kot 11 otrok. Otroci uhajajo bosi in napol oblečeni in milo tožijo o krutem ravnanju usmiljenk. Zadnji sta pobegnili iz ubožnice dve 9letni deklici. Prišli sta bosi in napol oblečeni v Beljak. Tam so jih usmiljeni ljudje sprejeli. Deklici sta povedali, da sta pobegnili zato, ker ne moreta več prenašati vednega tepeža. Za vsako otroško malenkost pojeta palica in bič. Predno sta pobegnili, jih je usmiljenka nabila samo za to, ker sa se pogovarjali med pobiranjem krompirja. Tudi hrana je silno slaba in pomanjkljiva. Nemški listi pozivljajo merodajno oblast, da se prepriča o teh nedostatkih in uredi celo zadevo, da bo obožnica res to, kar bi morala biti.

Velik požar v Kajžicah. Minoli četrtek je izbruhnil okoli 3. popoldne ogenj v gospodarskem poslopju posestnika Kollerja v Kajžicah. Ogenj se je silno hitro razširil po sosednih hišah. Pogorelo je celo posestvo Kollerjevo in še 10 hiš in gospodarskih poslopjij z vsemi pridelki. Ljudje so se rešili. Pogoreli sta pa dve kravi in 7 prašičev. Škoda znaša okoli 140.000 K. Zavarovalnina pa komaj 50.000 K. Nekateri listi poročajo, da je pogorelo 24 objektov, 10 goveje živine in nekaj prašičev. Ogenj je bil podložen. Zažgala je slabomna kajzarjeva hči Marija Hebein, ki je zažig že pripoznala. Odpeljali so jo k okr. sodišču pri Sv. Mohorju.

Primorsko.

Odlikovanje. Nadstražnik tržaške policije v Trstu Dominik Rosin je dobil srebrni zaslužni križec, ker je otel z lastno nevarnostjo neko potapljačo osebo iz vode.

Shod poštinih in brzojavnih uslužbencev v Trstu se je vršil snovi v restavraciji »Al telegraf«. Shoda so se udeležili slovenski, laški in nemški uslužbenci v precejšnjem številu. Razvila se je ostra debata o neznanosti razmerah, v katerih žive poštini in brzojavni uslužbenci, ki imajo v očigled sedanjih draginji naravnost smratno nizko plačo. Eden govornikov je stavil primero med našimi poštini in brzojavnimi uslužbenci ter onimi v Württembergu. Tam začne poštini sluga s 1200 markami, poduradnik s 1400 markami in doseže po 20letnem službovanju 2600 mark. Pri nas pa ima pismonoša komaj 60 kron na mesec. Zborovalci so odpisali vladi tozadevno spomenico in so se mirno razšli.

Tržaški deželni zbor. Včeraj ob pol 1. popoldne se je sešel k drugemu zasedanju tržaški deželni zbor. Predsedoval mu je deželni glavar dr. Valerio. Dva predloga poslance Fiamini in sicer predlog glede laške univerze v Trstu in predlog glede ženskega učiteljskega v Gorici, sta bila odkazana deželnemu odboru, da o njih poroča. Poslanec Ferluga je stalvil resolucijo, v kateri zahteva, da ukrene vlada vse korake za pomoč oškodovancem vsled letošnje suše. Dvorni svetnik Lasciac, vladni zastopnik, je odgovarjal na to interpelacijo poslancev dr. Rybafa in dr.

v lepo kontrolorjevo ženo Ano, ki je zdravniku vračala strastno ljubezen. Natanko vemo tudi, da ji je doktor obljubil takoj po volitvah oditi z njo iz Zavinka.

In zares! Doktor Anton Dren je držal svojo dano besedo. Komaj se je pisalo šestnajstega maja tistega leta, pa že ni bilo okrajnega zdravnika in ne kontrolorjeve žene več v Zavinku.

Seveda se je ta izredni dogodljaj nemudoma še tisti dan raznesel po trgu.

Ženski svet je bil ves na zdravnikovi strani. Z vso svojo sramežljivostjo so se zgražale gospe in gospodične nad Anižno nesramno razbrzdano. Seveda ni zgrešila prav vsakega srca bleda zavist zaradi lepega in mladega doktorja.

Moški svet ni hodil k spovedi radi tega dogodka in ni opravičjal radi tega svetih opravil in raznih pooblasti. Pomežikovali so si gospodje drug drugemu med seboj, smejali se hudomušno ter marsikatero rekli na rovaš nesrečnega kontrolorja. Proti svojim boljšim polovicam pa so se strašno jezili nad nepremišljenim in pohujšljivim postopanjem brezbožnega zdravnika. Ali v sren si nikakor niso bili na čistem, bi-li se mogli nbrniti zapeljivim grudim in mamljivim pogledom lepe kontrolorjeve žene.

(Dalje prihodnjica.)

Mraka, ki sta jo stavila v prvem zasledanju. Zakonski osnutek, ki ga je predložil deželni odbor glede naprave malih stanovanj, je bil soglasno sprejet. Končno se je razvila v deželni zboru živahna debata glede sprememb stavbnega zakona. Govorili so poslanci dr. Mrak, dr. Zanolla, dr. Rybář, dr. Puecher, dr. Brochi in stavbni referent inž. Braidotti. Ob pol 3. je bilo zborovanje zaključeno. Prihodnja seja se vrši danes.

Sam se je javil oblasti v Trstu bivši carinski uradnik Tonello, ki je udeležene znane obsežne kavne tatvine. Tonello je pobegnil pri razkritju te tatvine v inozemstvo. Toda včeraj ga je pripeljala njegova soproga iz Italije. Tonello je precej slaboumen. Oddali so ga v bolnico. Preiskava je pokazala, da je Tonello že pri tatvini postal tako neumno, da se mora sklopiti že iz tega dejstva njegova abnormalnost.

Pomorski promet v Trstu. Včeraj je priplul iz Tesalije Lloydov parnik »Line«. Imel je dva dni zamude, katero je napravil v kvaranteni v Dalmaciji. Pripeljal je veliko Grkov. V Sirijo pa je odplul iz Trsta »Amphitrite«, ki je imel čez 100 potnikov. Včeraj popoldne ob 1. uri 20 minut je prišel prvič v Trst direktni ekspresni vlak iz Pariza čez Stuttgart, Monakovo in Solnograd. Imel je 1 uro 20 minut zamude. Pripeljal je več potnikov za Lloydov parnik »Wien«, ki bi bil moral že ob 1. uri odpluti v Aleksandrijo. Med potniki je bilo zelo veliko angleških častnikov, ki so se peljali iz Pariza v Aleksandrijo.

Nevarna tat na parniku. Včeraj se je posrečilo tržaški policiji, da je prišla ravno pri delu nevarnega tat na Lloydovih parnikih. Bivši Lloydov natak, 18letni Orlich, ki je vse Lloydove parnike in sploh vse razmere dobro poznal, je kradel po parnikih kakor sraka. Odnesele je ure, veržice, denar, obeske, obleko, sploh vse, kar je mogel odnesti. Vsak dan so kje kaj pogrešali in redno so hodile na policijo ovadbe tatvin in vlovov na parnikih. Orlichu so vjeli včeraj ravno v kapitanovi kabini, ko je spravljal, kar se mu je zdelo primerno odnesti. Orlich je že večino pripoznal.

Cene istrskega grozdja. Dne 28. septembra so bile uradno razglašene sledeče povprečne cene istrskega grozdja: V Piranu refoško K 28-21, piantadella K 28, muškati, beli, K 39, in navadni, beli, K 28. V Omaku: teran K 26, navadno belo K 25. V Kopru: refoško K 31-42, v Novemgradu teran K 28, navadno, belo, K 24, in riling K 26. V Poreču teran K 29-50, piantadella K 20, burgundee K 26, navadno, belo, K 20, traminec, beli, K 26. V Kanfanaru: teran K 32, v Rovinju: teran K 33-85, muškati, beli K 28. V Pulju: teran K 32-65, navadno K 29 in v Lošinj: navadno 28 in navadno, belo, 32 kron.

Skala na železniškem tiru. V nedeljo zvečer je trčil brzovlak južne železnice iz Kormina proti Trstu med postajama Miramar in Trst pri km 373-3 na veliko skalo. K sreči je zagledal stojišče, da se pravčasno zažre, ustavil vlak, ki je le malo zadal ob skalo. Pri stroju skrivila se je samo perot snežnega pluga. Po legi skale sklepajo, da je skalo brzkone kdo nalašč nastavil. Uvedli so stroge preiskave.

Zrtev morja. V soboto je prišel v Trst mlad dunajski par. Naselila sta se novoporočenca v hotelu Grignano. Popoldne sta se peljala s čolnom na morje in se precej oddaljila od obrežja. Ker se še do sedaj nista vrnila, sumijo, da jima je prekučil močan veter, ki je brlil v soboto, čoln in da sta se oba potopila.

Zastrupila se je včeraj v Trstu 27letna Matilda Kos. Odpejali so jo v bolnico, kjer je čez par ur v silnih mukah umrla.

Kako je prišlo do umora srbskega kralja Aleksandra in kraljice Drage?

General je pristopil k vratom, potkal in zaklical:

»Velikanstvo, odprite, častniki vas iščejo.«

Te besede je še enkrat ponovil. Na to je kralj odgovoril:

»Evo, odpiram.«

In odprl je vrata. Čim je kralj jel odpirati vrata, se je general brez dvomaskesa, da je pokazal oficirjem, kje da sta kralj in kraljica. Najbrže misleč, da lahko reši sebe in nje, je skočil v sobo, potegnil mali revolver ter izprožil na oficirje. Zadel ni nikogar. V tistem hipu se je iz sobe slišal še močnejši strel. Kroglja tega strela je zadela v postelji in jo prebila. Vsi oni, ki so tiste dni prihajali v dvor, so opažali oni strel na postelji, ki je stala nasproti sobice, iz katere se je streljalo.

Čim se je to dogodilo, so jeli častniki streljati.

Pri tej priliki so poginili general Laza Petrović, kralj Aleksander in kraljica Draga...

To dejanje se je z mnogih strani obsojalo. Toda od daleč, hladno zroč na dogodke, je stvar lahko obsojati. Ako bi pa bil tisti, ki sedaj obsojajo, v istem položaju, v kakršnem so bili zarotniki, ali bi postopali drugače in bolj trezno?

Naj bi bili dotičniki takrat, kakor se pravi, v koži zarotnikov.

V kakšnem položaju pa so bili takrat zarotniki?

Bili so v skrajni razburjenosti celo noč, ker tako dolgo niso našli ne kralja in ne kraljice. Končno je došla vest, da grozi nevarnost od vojske, taboreče na Banjici. Divizionar Dinka je že odhitel k tej vojski ter na potu ustrelil dva odlična oficirja zarotnika. In če bi prišli voji z Banjice, kdo ve, ako bi ne prišlo do strašnega prelivanja krvi!

In kaj, če bi se v tej zmedi in neizvestnosti končno še uprle čete okrog dvora samega?

Istočasno, ko se je to zgodilo v dvoru, so se izvršile še druge operacije izven dvora.

Po pismenem razporedu se bili častniki določeni, da s primernim številom zavzameo hišo ministrskega predsednika generala Cincar-Markovića, hišo vojnega ministra Milovana Pavlovića, hišo ministra notranjih del Velje Todorovića in hišo divizionarja Dimitrija Nikolića.

Obenem je bilo treba paziti še na nekatere druge.

Ker je bila najbližja takorekoč preko pota, so oficirji najprvo zasedli hišo ministra notranjih del Todorovića.

Na njihovo trkanje jim je Todorović odprl vrata in določeni oficir je s štirimi konjeniki stopil v hišo. Minister jih je vprašal, kaj žele, nakar mu je oficir odgovoril:

»Imamo ukaz, da zavzamemo vašo hišo. Pripominjam, da ne smete iz hiše in da tudi k vam v hišo ne sme nihče priti.«

»Pa lepo,« je rekel minister, »a zakaj, prosim vas, pojasnite mi to.«

»Ničesar ne vem, samo ukazano mi je tako.«

Ko se je minister oblekel, je znova vprašal oficirja, kaj se je zgodilo.

Častnik mu je odgovoril: »Jaz sam ne vem. Šel bom na divizijo, da se informiram. Ko se vrnem, vam povem vse.«

Oficir je odšel, ostavil pa je štiri vojake, da stražijo ostavila. Med tem je Todorović velel svojemu sinu, naj stopi v drugo sobo k telefonu ter se informira pri ministrskem predsedniku Cincar-Markoviću, kaj se je zgodilo.

Marković se je takoj oglašil in odgovoril na vprašanje, da nima pojma, kaj bi se moglo dogoditi.

Ko je Todorović še kasneje hotel govoriti z Markovićem, se mu ni nihče več oglašil.

Čas je potekal, a onega oficirja ni bilo več nazaj. Naenkrat je nekdo odprl vrata. Todorović se je okrenil. V tistem trenutku je počil strel in minister se je mrtev zgrudil na tla.

Prav tako ali slično se je godilo tudi pri ministrskem predsedniku Cincar - Markoviću in pri vojnem ministru Pavloviću.

Ko je bilo s kraljem in kraljico vse končano, sta prišla dva oficirja, ne spominjam se več njiju imen, ter nas obvestila, da so našli kralja Aleksandra in kraljico Drago in da so morali oba po čudnem naključju razmer ustreletiti.

Ta vest ni niti mene, niti Genčiča zadovoljila, vendar pa sva se čutila bolj sigurna, da se bo vendarle posrečil naš načrt.

Takoj nato sem poslal Hadži Tomi na Dunaj brzovjavo, da sta kralj Aleksander in kraljica Draga mrtva in da je armada proglasila za kralja Srbije kneza Petra Karagorjevića.

Nečuvana klerikalna gonja proti upokojenemu nadučitelju g. Frana Grosu v pred-dvorski občini.

Ko sem bil leta 1905 vsled bolehnosti kot nadučitelj v Starem trgu pri Poljanah upokojen; naselil sem se kot skozi leta stradajoči učitelj-trpin z ozirom na svojo beraško pokojnino — letnih 1051 K (Služil sem nad 30 let) in z ozirom na tri še nepreskrbljene otroke, od katerih se dve deklici šolati v Ljubljani; v svojem rojstvenem kraju v Goričah oz. Srednji vasi na povabilo svojih naj-ožjih sorodnikov tam.

Na napredne liste — tako na »Slov. Naroda« — sem že nad 30 let naročen. Okolnost, da prihaja »Slov. Narod« v Goriče, ni šla v glavo tedanjemu župniku goriškemu gosp. Jerneju Primožiču, osobito ne sosednjim Založanom na čelu jim občinski

svetovalce Jože Bidovec po domače »Concljeka« —. Hujkali so name — »stari in mladi« —, vse je moralo proti meni v boj. Otrcoi - šolarji napadali in smerjali so me — kjerkoli so me zagledali; smerjali me s — kozel (kosu), brezverec, antikrist, satan; letelo je v me od vseh strani kamenje, polena, kepe itd. — Za vse to imam priče: France Rotar, Marijana Hlebar, Marija Rakovec, Antonija Rotar itd. Vse moje pritožbe pismene in ustne pri — goriški učiteljski gdi. Tereziji Kovačič bile so zaman —; zdelo se mi je celo, da se otroke - šolarje ščeje name in da se celo pohvalijo najhujši siroveži (v šoli). Radi naprednih časopisov — niso me pustili v cerkev. Na povelje obh. svetovalec Jožef Bidovec — tiral me je organist J. Petelin iz cerkve — raz kor —, na to hodil sem v cerkev pod zvonic, tam spuščali in sipali so name skozi odprte zvon-skih odprtini (iz kora) pesek in prah, na to sem hodil v cerkev pod kor, tam pa so paveli in pevke name — pljuvali. Za vse to imam priče — med drugim tudi bivšo cerkveno pevko Marijano Hlebar. Ti doživljaji radi naprednih časopisov — so me spravili v skorajšnji obup; zato sem sklenil nekega dne leta 1906., da se preselim iz Gorič in šel sem v Begunje, kjer sem ostal vedno v miru štiri leta.

Kakor vse kranjsko učiteljstvo — tako trlo je tudi mene vsled vedno narastajoče draginje grozno pomanjkanje, silna beda na vseh koncih in krajih. Zaletel sem se k naprednemu časopisu — in pojasnjeval svojo grozno bedo. Vložil sem leta 1907 prošnjo na visoki deželni zbor kranjski za zvišanje pokojnine. Čez 18 mesecev — dne 2. februarja 1910, do-him od deželnega odbora rešitev do-tične prošnje, da se mi dovoli —

niti. Na moje grozno pomanjkanje in na pomoč kričoč — usmili se me moj sorodnik, — svak Anton Hlebar, posestnik v Srednji vasi 13 pri Goričah, kateri mi ponudi prosto stano-vanje in — kmetiško hrano, slednjo proti primerni odškodnini. Z vese-ljem sem sprejel to ponudbo in tako bivam od 18. avgusta 1909 zopet v Srednji vasi pri Goričah. Proti kon-cu meseca septembra 1910 zglase se posestniki in drugi iz vasi Goriče in Srednja vasi pri meni, vdano podpisa-nemu, ter me prosijo, naj jim na kak način pomagam, da ne bodo zaloški mešarji onesnaževali pitne in vode za kuho v potoku Sevnjku. Po na-tačnih tožadnih informacijah in deloma po lastnih izkušnjah, napra-vil sem v njih imena prošnjo ozi-ro-ma pritožbo na slavno e. kr. okrajno glavarstvo v Kranju. Končno pa se je stvar izročila v nadaljno službeno postopanje e. kr. orožnikom in Pred-dvoru. Po več tožadnih obravna-vah z Založani pred e. kr. okr. sodi-ščem v Kranju, prišla je na lice me-sta sodnijska komisija, kjer so bili Založani i. s. Josip Bidovec in Ivan Urbanc obsojena — vsak na 20 K globe — (pozneje bila sta oba po-novno —, ker se nista ozirala na sod-nijsko prepoved —, vnovič sodnijsko kaznovana i. s. vsak s 50 K) To je Založane silno razjarilo nad nadučitel-jem Fr. Grosom. Na to bile so v kratkih presledkih nadučitelju ope-tovano pobite šipe v oknih i. s. — prvič — prve dni meseca decembra 1910, dalje spomladi l. 1911 i. s. v no-čeh: a) od 30. aprila na 1. maja, b) od 14. (maja) na 15. maja, c) od 28. na 29. maja, d) od 30. na 31. maja. Vse procelje hiše št. 13 v Srednji va-si, kjer stanujem, je poškodovano — vsled silnega butanja kamenja v zid, ker vsak kamen v temni noči ni za-del malih — oken. Orožništvo je za-čelo po zlodejih izpraševati —; dobili so osumljence, katerim se pa krivda vsled — »podgorake lige zlodejev« ni mogla dokazati. Take so razmere in varnostne odredbe v našem tukaj-šnjem Podgorju. — Kako nujno je potrebna orožniška postaja v Gori-čah! Založani ponudili so pred krat-kim časom gospodarju Antonu Hle-barju, pri katerem jaz stanujem 400 kron, ako me dene iz stanovanja. Hlebar, pošten mož, dal je Založa-nim v odgovor vest, da za ceno kake mršave krave — ne proda poštenega in nedolžnega človeka. — Ker torej z grda niso mogli pregnati nadučite-lja Grosa iz domače rojstne grude, nastopili so tukajšnji — »vzor - ka-toliki« — pot impertinentne slobno-sti in hudobije —, ter vpregli v voz »zahrbtnosti in laži« občino v Pred-dvoru, v kateri opravljajo svoj »tur-čok - pašovski« posel — kar štirje župniki z znanim Concljekom na čelu. Ker pri mojem gospodarju - po-štenjaku Antonu Hlebarju niso do-segli svojega umazanega načrta, na-jeli so v dosego svojega nečednega namena županstvo v Predvoru. V občinski seji koncem avgusta t. l. sklenili — in sklenali so — semter-tja — pa le ni šlo — čete se ni mo-glo poroditi. Na to so se obrnili na e. kr. okrajno glavarstvo v Kranju za nasvet. To jim odgovori na krat-ko: »v pristojno uredovanje« — na-

zaj. Ker pa naši občinski močje le še niso bili na jamem, obrnili so se za informacije na dr. Peganovo »Občin-sko upravo« v Ljubljano, katera jim v svoji št. 16. z dne 31. avgusta 1911 v rubriki »Vprašanja in odgovori« nasvetuje tole:

Vprašanja in odgovori: 114. Zupanstvo P. Več občanov iz G. (Do-kažem, da to ni res. — Ven z imeni dotičnikov. Pis.) je prosilo e. kr. okrajno glavarstvo za odstranitev neke osebe iz občine, ki povzroča le nemir in razburjenje, seje javno obrekovanje in daje povod splošne-mu ogorčenju. Okrajno glavarstvo je odstopilo dotično vlogo županstvu »v pristojno uredovanje«. Ker § 10. občinskega reda nejasno govori, pro-si županstvo, da se mu stvar blago-voljno pojasni: Ali je mogoče občin-skemu odboru pri prihodnji seji kaj v tej zadevi koristnega skleniti in iz-vršiti?

Odgovor: Glede iztirjanja neob-čanev iz občine je izšlo v posebnih slučajih že toliko razsodb upravnega sodišča, da nam je težko z ozirom na vaš slučaj dati točen odgovor. Kakor razvidimo, daje dotična oseba povod javnemu ogorčenju, ampak če je to zadosten razlog za iztirjanje, je vprašanje, ker se smatra kot predpogoj za iztirjanje, da daje dotična oseba tudi javno pohujšanje. Opozarjamo vas na razsodbo upravnega sodišča z dne 23. aprila 1906, št. 2173 zv. XXX. št. 4204 A; ki pravi: Zakotno pisarstvo in prepirljivost nista pos-tavna razloga za odpravo iz občine.

Tako se nam godi — slovenskim naprednim pionirjem — v boj za zvišene narodove ideje — v napre-du in pravici proti ljutemu sovragu klerikalnega mračnjastva, katero naj obvladuje in gospodari tukajšnji po-milovanja vredni, ubožni in nevedni slovenski pari. V boj — in zopet v boj — za čast in pravico milega nam slovenskega naroda.

Fran Gros, nadučitelj v p.

Shod zaupnikov

narodno-napredne stranke

se vrši

jutri v sredo 4. oktobra ob 10. dopoldne v mali dvorani »Narodnega doma«

Posivamo vse zaupnike, ki so do-bili vabilo, da se tega shoda, na ka-terem se bo razpravljalo o zelo važnih vprašanjih, zanesljivo udeležo.

Shod je zaupen, zato je vstop dovoljen samo tistim, ki se iz-kažejo z vabilom.

Dnevne vesti.

Dr. Rybářeva razkritja o kranjskih liberalcih. Pod tem bobne-čim in mnogo obetajočim naslovom je priobčil »Slovenec« poročilo o go-voru, ki ga je imel poslanec dr. Ry-bař na nedeljskem shodu v Trstu. Tržaška »Edinost« je prinesla šele začetek tega govora, šele dr. Ry-bařeva razmotrivanja o gostilniških in kavarniških zabavljačih, o Siciliiji in o Tripolisu, tako da na podlagi »Edinosti« ni še mogoče dognati, če je »Slovenec« poročal resnično o izva-janjih dr. Rybářa ali če je po svoji stari navadi kaj iz svojega dodal. Glasom »Slovenca« je dr. Rybář »razkril« strmečemu svetu o kranj-skih liberalcih dve stvari. Prvič je »razkril« — čujte, ljudje krščanski — da so imeli kranjski liberalci zvezo z liberalnimi Nemci, namreč v kranjskem deželnem zboru, in še pi-smeno zvezo, med tem ko so se pri-morski poslanci stopivši pod koman-do dr. Šusteršiča zvezali le z drugo slovensko stranko. Drugič je dr. Ry-bař »razkril«, da so kranjski napred-njaki nameravali v Trstu osnovati svojo stranko in napraviti razdor; bil je napravljen že načrt za napred-no gospodarsko organizacijo v Tr-stu, ki naj bi služila v podlago na-predni politični organizaciji, a vsled polonisa Agro - Merkurja ni prišlo do tega. Kar se tiče dr. Rybářevega »razkritja« o nekdanji zvezi med slo-venskimi naprednjaki in med nem-škimi liberalci v dež. zboru, je to vse-liko velikanova novica, ki je dolej nihče ni vedel, četudi se je o njej le-ta in leta razpravljalo v listih. Ta zveza je bila sklenjena l. 1905. Ta-krat namreč ni imela nobena stranka v kranjskem deželnem zboru ve-čine in tako liberalni, kakor kleri-kalci so bili priklonjeni iskati spora-zumljenja z Nemci, kajti od nemških poslancev je bilo odvisno, kako bo so-stavljen deželni odbor. Kaj pomeni klerikalna večina v dež. odboru, to čutimo danes dovolj hudo. Tudi leta 1896. so klerikalci želeli dobiti veči-no v dež. odboru in so se tudi poga-jali z Nemci, a naprednjaki so bili boljši diplomati in posrečilo se jim

je, da se klerikalce potisnili v stran in preprečili klerikalno večino v dež. odboru. Zgodilo se je, kar je sploh najbolje, da namreč kakor v dež. zboru tako tudi v deželni odbor ni imela nobena stranka sama zvezo večine. Vled tega je deželni odbor tudi vsa tista leta delal mirno, stvar-no in pravilno in nepristransko na občno zadovoljnost in so takrat tudi klerikalci hvalili delovanje in gospo-darstvo dež. odbora med tem ko dan-es že vsa dežela kolne sedanji kleri-kalni deželni odbor. Res, da so na-prednjaki takrat dovolili nemškemu gledališču dež. podporo, a to so mo-rali storiti, ker so klerikalci naspro-tovali vsaki podpori slovenskemu gledališču. Res, da so takrat napred-njaki dali Nemcem enega zastopni-ka v dež. šolskem svetu, a šolstvu in učiteljstvu ni to nič škodovalo in učiteljstvo bi se tudi danes na kole-nih zahvaljevalo božji milosti, če bi bil dež. šolski svet danes tak, kakor je bil tedaj. Takrat je vladala v dež. šolskem svetu pravičnost, danes pa odločuje v njem najbrutalnejši kleri-kalni terorizem. Tako je s to zvezo naprednjakov z liberalnimi Nemci. Narodna stvar ni vsled tega nič tr-pela, slovenski naprednjaki niso tej zvezi žrtvovali niti ene narodne mr-vice. Nasprotno je pa res, da so kleri-kalci vselej z narodnimi koncesija-mi plačevali podporo Nemcem. Te pričajte: nemška gimnazija v Ljuba-ljani, nemška gimnazija v Kočevju, nemški dež. šolski nadzornik, nemški državnozborski mandat, sedem nem-ških mandatov v ljubljanskem občin-skem svetu, nemški deželno-sodni predsednik, nemški državni pravd-nik, nemška hranilnica itd. itd. Kaj more torej dr. Rybář očitati zvezi med naprednjaki in Nemci, omejeni na deželni zbor, katera zveza pa že skoro deset let ne obstoji več? Te zvezo primerjati z združitvijo pri-morskih poslancev z dr. Šusteršičevo stranko je naravnost smešno. Na-prednjaki so l. 1905 z zvezo z Nemci preprečili klerikalno gospodstvo v deželi in sami sebe spravili do moči in do odločilnega vpliva. Kaj pa se primorski poslanci dosegli s tem, da so se podvrgli dr. Šusteršiču? Zve-zali so si roke. Dr. Šusteršič jim je pustil samo svobodo v lokalnih pri-morskih stvareh, v vseh drugih pa so se morali podvreči njegovi koman-di, to se pravi, postali so služabniki najgrjeega klerikalizma. In kje so ko-risti te zveze? Da ima dr. Laginja sedaj mir pred dr. Šusteršičem in da Mandič in Spinčič duhovniki ne delajo sitnosti, to je vsa korist te zve-ze. S tem »razkritjem« dr. Rybářa o nekdanji že davno pokopani zvezi kranjskih naprednjakov z Nemci te-rej ni nič in to neslanost bi si bil dr. Rybář že lahko prihranil. Druge »razkritje« dr. Rybářa se tiče baje nameravane napredne organizacije najprej gospodarske in potem poli-tične v Trstu. Glasom »Slovenca« se to nameravali kranjski naprednjaki. Malo preveč splošno je to povedano in tako nekoliko po italijansko zasuka-no. Dr. Rybář pripoveduje to stor-ijo strogo zaupno že več mesecev vsakemu, s komur pride v dotiko, vendar bolj določno in ne tako splošno. »Strogo zaupno« pripoveduje namreč dr. Rybář, da je tako organi-zacijo nameraval dr. Žerjav in sicer v zvezi z nekim tržaškim gospodom, na katerega je menda dr. Rybář ne-koliko ljubosumen. Koliko je na tem resnice, ne vemo, a to vemo, da »kranjski naprednjaki« niso nikoli mislili na osnovanje kake posebne organizacije v Trstu, ker stoji na stališču, da je treba najprej na Kranjskem ustvariti zdrave razme-re, potem bo šele čas baviti se z vpra-šanjem če je za napredno idejo po-trebno s Kranjskega poseči organi-zatorstvo tudi v druge kronovine. Napredna stranka na Kranjskem se ni doslej nikdar bavila s kakim or-ganizacijskim načrtom za Trst, če pa je dr. Žerjav sam v svojem imenu in v zvezi s svojimi ožjimi tovariši kaj takega nameraval, to se vendar »kranjskih naprednjakov« večje čis-to nič ne tiče in je torej to »razkrit-je« dr. Rybářa res nekoliko preveč — naivno. Vobče pa le še omenja-mo: Primorski poslanci so kandidirali na narodnem programu, kakor sami pravijo, torej na programu, ki pušča na stranki vse tiste stvari, glede katerih vladajo nasprotja med liberalci in med klerikalci. Po po-gojih, pod katerimi so bili sprejeti v dr. Šusteršičevo okrilje, pa so ta program zatajili in se podvrgli ne le vodstvu, nego tudi programu kleri-kalne stranke. S tem je za nas pove-dano dovolj!

Občinske volitve v Spodnji Šiški. Danes sta vložila Rudolf Orozy in Fran Orehek kot zastopni-ka nemško-klerikalnih volilcev v Spodnji Šiški priziv zoper pravil-nost volitev na e. kr. deželno vlado. Kot vsoke navajata: 1. da je bilo volišče premajhno, 2. da je imelo žu-panstvo premalo glasovnic na raspo-lago, 3. da se je volilo s neuradnimi glasovnicami, 4. da bolniki niso pri-

Ali na volišče, marveč so se pripelja- li samo do volišča, kjer sta jim dva člana komisije odvzela izkaznico in glasovnico, 5. da je J. Kreuzer, ki je bil v inozemstvu, nepravilno volil s pooblastilom, 6. da je izdala M. Babnik pooblastilo za svojega moža, ki je v Ameriki. Zanimivo je, da se v tem prizivu graja nedostaki, ki so jih zagrešili njihovi lastni prista- si, pred vsemi gerenti in pa klerikal- ni član volilne komisije. Da pa tudi ti nedostaki niso nikakor vplivali na izid volitev, hočemo kratko doka- zati. 1. Res je, da je bilo volišče pre- majhno in dostop neroden. Vžle temu pa je bila udeležba pri volitvah toliko, kakršna ni niti tam, kjer je volilna dolžnost. Izmed vseh volilcev se jih je namreč udeležilo volitve 840, ali v odstotkih 83,5, v prvem razredu je znašala udeležba 87%, v drugem razredu 83%. 2. Res je, da je imelo županstvo premalo glasov- nic in ravno z napredne strani se je že v petek in soboto protestiralo pro- ti temu. Vendar se gerent še vedno ni zadostno preskrbel z njimi, ali pa jih je oddal ravno nasprotnim strankam. Tako se je zgodilo, da en napreden volilec nikakor ni mogel voliti, dokler mu ni volilna komisija soglasno in na predlog vladnega vo- lilnega komisarja samega dovolila, da sme napisati imena kandidatov na bel list, ki pa je dobil občinsko štampiljico. 4. Ravno vsled nerodne- ga dohoda na volišče pa je volilna komisija s pritrjevanjem vladnega zastopnika tudi sklenila, da bolni- kov ni treba prinašati po oklih stop- nicah na volišče, marveč da zastopu- je, ako dva člana komisije stopita pred vrata in odvzameta bolnemu volilec izkaznico in glasovnico. To pa se je storilo nepristransko pri vo- lilcih napredne stranke, kakor pri nasprotnikih. 5. Da bi volil J. Kreu- zer s pooblastilom, sta napredna čla- na komisije ugovarjala, vendar pa se je slednjič to dopustilo. 6. Babnik je izdala pooblastilo za svojega moža, ki biva v Ameriki. Predložila pa je komisiji tudi generalno pooblasti- le svojega moža, s katerim jo poobla- šča v njegovem imenu prodajati in kupovati zemljišča, izrečno pa tudi pooblašča, da ga sme zastopati tudi pri volitvah v različne zastope. Jas- no je torej kot beli dan, da nimajo ti vzroki nobenega vpliva na to, da bi mogla v katerikoli razredu pro- dreti klerikalno-nemška stranka. V prvem razredu ni volilo 17 volilcev, napredni kandidati pa so imeli 26 glasov večine, v drugem razredu ni volilo 60 volilcev, naši so imeli 76 glasov večine. Ako bi bili torej pri- šli vsi volilec do zadnjega na volišče in bi bili prav vsi oddali glasove za nasprotno kandidate, bi bila še ved- no narodno-napredna stranka izšla zmagovalno iz boja. Namen prizivu je torej prozoren: zavlačevati konsti- tuiranje občnega odbora po visokem vzgledu klerikalcev v Ljubljani. Pripominjamo samo še to: Narodno- napredna stranka se tudi novih volit- tev prav nič ne boji, ker je ravno v zadnjih volitvah dokazala, kakšno moč da ima. Zato samo pozivljemo e. kr. deželno vlado v Ljubljani, da pri- ziv reši v najkrajšem času, bodisi že v tem ali drugem smislu.

✚ Klerikalne priprave na Viču. Piše se nam z Viča: Kar počenjajo naši klerikaleci je že res od sile. Naši patri imajo sedaj pred občinskimi volitvami z agitacijo toliko dela in toliko letanja, da jih še ob osmih zve- čer ni dobiti doma. Franciškani ima- jo pa še pomagale. Najbolj se odli- kuje med njimi neki Primškar, ki bi rad nam Vičanom že tako jako težki cerkveni Javek še povečal. Torej po- zor prijatelji občinarji! Svetujemo vam, pokazite vrata temu hinavske- mu klerikalnemu agitatorju, kadar vas bo nadlegoval z umazano farov- sko politiko. Bodite previdni dokler se ni prepozno in ne dajte se presle- pit in zapeljati, da ne pade Vič v roke ljudskih sovražnikov, ako neče- te še več čaka na svoja ramena do- biti. Posnemajte pametne in izobra- žene sosedu, na pr. Spodnjo Šiško. Kako se je ta postavila! Naj tudi Vič pokaže, da ni nazadnjaški. Prim- škarju pa priporočamo, naj se bolj doma drži, ker itak ni za svet in za ljudi, in naj raje svoje konje z ma- karomi krmi, ker je to baže hudo zdravo. Kaj ne, g. Primškar?

✚ Škof zopet kliče na bojkot na- prednih listov! Škof Anton Bonaven- tura je zopet izdal pastirski list in ga dal čitati s prižnice preteklo nede- ljo. Tudi v tem pastirskem listu je Bonaventura ostal zvest svoji fiksn- i ideji, da mora uničiti vse napredno časopisje. Ta fiksna ideja ga je tako prevzela, da ne vidi in ne čuti, da de- la s svojo fanatično gonjo samo re- klamo za napredne liste, zakaj po vsakem pastirskem listu, naperjenem proti naprednemu časopisju, pridobe napredni listi sto in sto novih naroč- nikov. Tako vodi škof proti »Sloven- skemu Narodu« borbo za življenje in smrt že od časa, odkar je zasedel stolico sv. Miklavža. A kaj je dose- gel? Da ima »Slovenski Narod« toli-

ko naročnikov. Kakor noben drugi slovenski dnevnik. Da, lahko trdimo, da je nam škofova neprostopoljna reklama pridobila že tisoče naroč- kov. Zato smo pravzaprav čisto za- dovoljni, ako nam Bonaventura dela reklamo... Ta reklama je semter- tja sicer precej debela, zaleže pa mnogo več, kakor če bi škof spisal cel kup poslanic, v katerih bi pel slo- vo in hvalo naprednemu časopisju. Sicer je v tem škofovem divjanju že opazovati prave patološke znake, pa nič ne dene, naj se mož le raz- divja, saj je revež bolan na duši in tak ali enak ekces mu morda celo umiri bolno živčevje. Pa da vidimo, kaj je njegova prevrženost zopet novega »izstulala« zoper napredno časopisje: »Takozvani napredni ča- sopisi služijo zaroti zoper Kristusa, zaroti, osnovani in organizirani po vsem svetu, zaroti, katero izredno drzno vodi društvo »Svobodna mi- sel«. Imenoval sem že večkrat one slovenske liste, ki so v službi te sve- toвне zarote zoper Kristusa. Ali naj vam jih naštejem še enkrat! Imenu- jem le nekatere: »Narode«, »Jutro«, »Slov. Dom«, »Omladina«, »Svobod- na Misel«, »Zarja«, »Učiteljski To- variš«. Večkrat sem naglaševal, da so to prepovedani listi, da greši zo- per boga, ki jih tiska, ki jih piše, ki jih naroča, kupuje in čita. — Zakaj smo to debelo podčrtali? Ker pravi škof Anton Bonaventura sam, da bog sam tiska, piše, naroča, kupuje in čita napredne časopise. Škof je torej izšel, da preklinja napredne časopise, pa jih sedaj blagoslavlja, ko pravi, da te liste tiska, piše bog sam! An- ten Bonaventura — Bileam! Če vzpričo tega priznanja, brez dvoma ga je v tem oziru navdahnil sam sve- ti Duh, — kliče v isti sapi ogenj in žveplo z nebes na napredne liste, si moremo to tolmačiti samo tako, da ga je sveti Duh po trenutnem raz- svetljenju zopet zapustil, ako čujemo končno njegovo grožnjo, ki se glasi tako - le: »Bog nas že dolgo opomi- nja: saj čujemo o silnih potresih, o groznih nevihtah, o kugi in koleri, o nevarnosti groznih vojskah; sami tr- pimo sušo in neznosno draginjo. To so opomini božji! Gorje nam, ako za- tisnemo ušesa, da jih ne bi čuli! Ker ne maramo za Njegovo dobroto in ljubezen, bomo morali čutiti udarce njegove pravičnosti.« — Koleru, vojaka — vse zato, ker se čitajo na- predni listi. Ali je koleru, ki razsaja najbolj po južni Italiji, kjer so naj- pobožnejši ljudje, kazeno božja za to, ker čitajo Sloveni »Slovenski Na- rod«? Ali je laško - turška vojna, ki jo je, mimogrede omenjeno, odobril tudi papež Pij X., tudi kazeno božja zato, ker Slovenci čitajo na primer »Slovenski Dom«? O Bonaventura, Bonaventura!

✚ Klerikalno zborovanje pri Kamničanki. Še o taki stvari ne mo- re »Slovenec« poročati, ne da bi se zlagal. Od osebe, ki je bila pri Ka- ničanki in ki je popolnoma verodo- stojna, izvemmo, da je bila udeležba na zborovanju klerikalnega šentjakob- skega prosvetnega društva jako sla- ba. Z ženskami in otroci vred je bilo kakih 25 oseb. Kar je bilo za izvoli- tev odbora potrebno moč, so jih mo- rali klerikaleci komandirati, to se pravi, prignati na shod, drugače bi se odbora ne mogli sestaviti. Taka je resnica in ne tako, kakor poroča »Slovenec«, da so bili prostori tako napolnjeni, da so morali ljudje stati na dvorišču. Kdo bo verjel, da so udeleženci stali na dežju, zlasti ne, ko je v nedeljo dež kar lil. Prostorji pri Kamničanki so pa tudi taki, da ne more notri več kot 30 ljudi, pa je že tako nabito, da ne pride ne eden več notri.

✚ Jarčeva nedoslednost. Posla- nec Jarč je moral seveda pri shodu državnih uradnikov tudi kako blek- niti vmes. Ker pa nič pametnega ni vedel, je rekel, da je preveč uradni- kov in da se bo moralo njih število zmanjšati. To pravi tisti Jarč, ki se je pred njegovim deželnim odborni- štvom na novo ustanovilo mnogo, mnogo uradnih mest pri deželnem odboru — za koritarje. Država naj torej skrepi število uradniških mest, klerikalni deželni odbor pa je v par- letih mesta svojih uradnikov skoraj podvojil. Nekaj uradniških mest je sicer res povsem odveč. N. pr. inženir pl. Šuklje je bil že lani imenovan za profesorja obrtne šole v Ljubljani. Ker pa obrtne šole pravzaprav ni še nikje, ima inženir Šuklje trajen do- pust, profesorsko plačo pa le vleče. To mesto bi se seveda brez škode lah- ko takoj odpravilo. Pa tudi prav mnogo duhovniških mest je čisto od- več.

✚ Čukaraka čepica — sveti križ. Rekli boste, da je to izjednačenje bo- gokletstvo. Morda, toda tako piše najpobožnejši in najsvetlejši list, ki je pod solncem, — »Bogoljub« in ta mora že vedeti, kaj je po katoliških dogmah prav in res, saj ga urejuje prečastiti božji namestnik Janez Evangelist Kalan. »Bogoljub« piše v 7. številki na 239. strani dobesedno to - le: »Smelo trdim, da čepica Orla pri nas nadomestuje križ. Križ nam

kako trpljenje Gospodovo iz Ljubeni do nas, čepica pa je znamenje trplje- nja iz Ljubeni do Gospoda.« Tako je in nič drugače! Pričakujemo sedaj samo še, da bodo goreči božji namest- niki po tem »božjem razodetju« je- li smetati z naših cerkva križe ter jih nadomestiti s — čukaraki čepica- mi! Morda ima prečastiti Evangelist Kalan že v tem oziru dovoljenje v žepu papeževga državnega tajnika kardinala Mery del Vala?

— Glavna posojilnica. Minoli teden smo priobčili članek o položaju »Glavne posojilnice«. »Slovenec« je porabil to priliko, da je prav nesram- no napadel nadsvetnika gosp. Višni- karja. Bodi torej »Slovenec« in Maksu Bradačju povedano, da gospod nadsvetnik Višnikar sploh ni v nobe- ni zvezi z našim člankom.

— Iz srednješolske službe. Sup- lent na državni gimnaziji v Novem mestu Jakob Cimerman je imenovan za suplenta na državni gimnaziji v Kranju.

— Iz ljudskošolske službe. Na mesto na dopustu bivajočega učitelji- ce Katarine Kobal - Valenčičeve je imenovana za suplento na ljudski šoli v Grahovem gđ. Pavla Cigoje- va. Na dečko meščansko šolo v Po- stojni je imenovan kot definitivni učitelj gosp. Viktor Volk, na njegovo mesto v Dolenji vasi pa gđ. Ivana Čečeva kot suplenta. — Na mesto na dopustu bivajočega nadučitelja Frana Jošta je imenovana za su- plento v Borovnici gđ. Marija Troštova. — Za suplento v Semiču je imenovana gđ. Antonija Kraše- vic, za suplento v Kresnicah gđ. Roza Gospodarič in v Višnji gori za provizorično učiteljico gđ. Marija Tramte. — Gđ. Marija Griljec je premeščena na ljudsko šolo v Vrab- čah, suplenta Franciška Labernik pa kot provizorična učiteljica v Tr- nje.

— Koncert Burian. Z ozirom na koncert slavnega pevca Karla Buria- na, ki bo dne 9. oktobra v dvorani »Uniona«, je umestno, da seznamo občinstvo z osebo tega pevca. Znani glasbeni pisatelj Karel Drosté piše v svojem životopisu Karla Buriana sledeče: Porodil se je v bližini Prage leta 1870. Najprej je študiral pravo, a opozorjen na svoj izredno lep glas, se je posvetil petju. V Ahenu je leta 1892. začel gledališko kariero, pri- šel potem v Kolonj in Hanover. Pol- lini ga je pridobil za Hamburg, kjer je bil ljubljene občinstva. Ko je od- šel iz Budimpešte prvi junaški te- nor Perotti, je prišel na njegovo me- sto Burian. Poleg junaških partij je pel tudi lirike in je s svojo krasno pevsko umetnostjo navduševal ob- činstvo v največji meri. Nadalje je Burian pel na dvorni operi v Dra- danih, kjer si je hitro pridobil obču- dovanje občinstva, a zlasti je nara- sla njegova slava po gostovanjih v Covens Gardenu v Londonu in na Metropolitan operi v Novem Yorku, kjer je Burian edini pevec Wagner- jevih partij junaških tenorjev.

— Cvetlični dan in ljubljanska policija. Z ozirom na vesti, ki sta jih prinesla lista »Zarja« in »Jutro«, smo se o tej zadevi na merodajnem mestu informirali ter izvedeli to - le: Občinski svet je pred leti natančno določil pristojbine, katere je plačati strankam povodom raznih priredit- ev za policijsko nadzorstvo. Na podlagi tega sklepa se je od odbora cvetlič- nega dne za prireditve v celem ob- segu, včevši veselico in komers v »Narodnem domu«, zahtevala pre- pisana pristojbina, katere se je pa z ozirom na blagotvoren namen zniža- la, kakor se to večkrat zgodi, na po- lovico, tako da je dobil stražnik za večurno službo borno krono, reci eno krono.

— Odgovor gospodu »slovničar- ju«, čestilu Metelkovih manov. Va- ši želji ne morem povsem ustreči; skušal je bom ugoditi po možnosti vsaj deloma. Potrudite se po stezi ob levem (severnem) zidu šentkrištof- skega pokopališča do Vodnik - Kne- zove grobnice. Na njeni levi strani najdite nagrobni spomenik Čopov. Pri njem krenite v premi črti ob go- milini vrsti proti glavni srednji po- kopališčni poti, da pritede do oddel- ka, kjer so pokopavali duhovnike in ki meji ob levo stran srednje poti. V tej vrsti in sicer nekako v drugi polovici naznačene smeri najdite na levici nagrobni spomenik umir. ško- cijanskega župnika Antona Čibaška; poleg njegove gomile je še en zapu- ščen grob. Par korakov od tod na desno naletite na spomenik »demant- nega mašnika« in uršulinskega spo- vednika Mihaela Potočnika. Sredi med navedenimi grobovi opazite ne- kaj nad poldrugi meter visok, delo- ma ornamentiran križ iz belega ti- rolskega, laaserkega marmorja s poškodovanim korpusom iz litega že- leza, ki je bil nekoč poslačen. Nad rešiteljevo glavo so izklesane črke: J. N. — R. J., a na rešetvi prečnice je upodobljen na oblakih stoječ ke- lih z ožarjeno hostijo. Križ ždi na kvadratnem marmornatem posta- mentu, ki nima nič podstavka. Spo- menik stoji tedaj na galih vegastih

tleh. Pred nekaj dnevi se je bil nje- gov postament, na čigar štirih plo- kvah se nahajajo napisi v ucialni, oziroma takozvani »blokni« pisavi, vkopal v zemljo in divje preraščen s travo, — nikako čudo, da niste iz- sledili spomenika. Zdaj sem ga dvig- nil iz tal, označil površno in okopal mu travo okolu. Da otmem napise pozabnosti, jih tu reproduciram.

Spreddaj:
Franc. Ser.
Metelko,
Ad Ecel. Cathed. Lab.
Catecheta,
Philolog. Sloven. Profpo. (!)
Nat. XIV. Jul. 1789,
Deft. XXVII. Dec. 1860.

Zadej:
Aurea Cruce
Cum Corona
Pro Meritis Insignatus.
Na desni (v moderni gajici):
Mašnik svete vere je učil
resnice,
Mili jezik naš oteval iz
tamnice,
Mati Slava boče dobro ga
pomnila,
Rokler nje beseda bo se
govorila.

Na levi:
Bil v življenji je prijatelj
ubožnih,
Rad natihoma delil
dobrota,
Ves priprost v okoljnih
premožnih
Dede svoje storil je
sirote.

Toliko o spomeniku. A kje je po- kopan Metelko? Oprostite, g. »slov- ničar!« Tega vam danes še ne mo- rem razrešiti. Mož je bil sicer vrl duhovnik, izvrsten propovednik, ve- lik učenjak, spisal je »Lehrgebäude der Slovenischen Sprache...«, epo- halno delo za tedanjí čas, izumil je po njem imenovano pismo, bil je e. kr. profesor slov. filologije na ljublj. liceju, zapustil je vse svoje zelo zna- tno premoženje v iznosu 40.000 goldi- narjevi za dijaške ustanove in dru- ge dobrodnele naprave, itd., a šen- klavčaka gospoda, ki se zadržu v »li- beralec«, če prenavljajo spomenike naših umstvenikov, vendar ne pozna nikake pietete do Metelka! Že pred leti so ga prekopali in raznesli nje- gove kosti! Pomnik so mu odstranili z groba in danes ne označuje več kraja, kjer leži znameniti učenjak in dobrotvor in le čudim se, da ga pre- častna pokopališča uprava ni že pro- dala kakemu kamenoseku, enako, ka- kor dela z drugimi! Taka je hvali- sana pieteta do naših velmož v goto- vih duhovniških krogih! Podrobneje opišem to pieteto pri drugi priliki. S tem sem morda, cenjeni g. »slov- ničar«, ustregel vsaj deloma Vaši »radovednosti«. Zdrav!

Harambaša.
— Umrli je v Ljubljani, Ope- karska cesta št. 15 ga. Alberta Miklavc, stara 66 let. P. v m!

Njegova dejanja ljubijo temo. Dne 21. avgusta je bila v Trnovcu pri Medvodah sama doma Rozalka Ločnikar. Ko je bila zvečer v hlevu in opravljala živino, se ji je zdelo, da sliši v hiši pod streho ne- kako ropotanje, ki je nekoliko pone- halo, pa se zopet ponavljalo. Vzela je luč in hitela v hišo ter po stopnjic- ah v podstrešje. Na sredni stopnici ji pride iz podstrešja nasproti neznan možakar srednje postave in bradat. Prišelši do Rozalka, ji hitro upihne luč ter jo še udari s pestjo po rami in zbeži iz hiše v temo. Rozalka Ločni- kar je potem pregledala po sobi in vi- dela, da se je vse razmetano. Zapazila je tudi, da ji je ta neznanec vzel iz predala omare okoli 25 K gotovine, iz sobe pa skoraj eno kilo sladkorja in nekaj kumar. Istega dne ni bilo pri Heleni Rudolfi tudi v Trnovcu med opoldnevom in eno uro popoldne nikogar doma. To ugodno priliko je porabil neznan zlikovec, da je vlomil v to hišo in ukradel iz nje malo sre- brno žensko žepno uro v vrednosti okoli 15 K, ki je visela na steni, in nekaj kruha in dve jajci. Na sumu je nek srednjevelik, bradat mož, ki je prišel imenovanega dne opoldne, ko je šla kot zadnja od doma Jera Ru- dolf, proti tej hiši, pa se je urno skrli- zal za grmovje, ko je zagledal Jerico Ru- dolf. Vlomil je kaj lahko, ker stoji ta hiša čisto na samem. Razbil je pol- knice in eno žipo pritičnega okna, odprl potem od znotraj zapahnjeno okno, zlezal v sobo in premetal vse škrinje in shrambe. Te tatvine je iz- vršil nedvomno Janko K r u h, ki je vlamjal tudi drugje v okolici Med- voda in ki so ga zdaj orožniki že od- vedli v hišo pokore.

Kateri stan je najbolj varčen? Da se Angleži prva finančna moč, to je znano in neovržno. Gospodar- stvo je pri njih zelo razvito, taktič- ōt varčnosti, ki je podlaga gmo- tne mu precvitu. Opozoriti hočemo da- nes samo na državne hranilne na- prave, katere nam predstavljajo fi- nančno moč narodov. Te naprave so državne poštne hranilnice. Istina je sicer, da se osobito Francoz in An- glež poslužujeta bank v finančnih operacijah, vendar so državne hra-

nilnice neko zreale, iz katerega nam odseva prava slika narodnega blago- stanja. Angleški vlagatelji imajo v poštni hranilnici 4 milijarde kron in smo mi v Avstriji proti njim pritič- kavci. Francoska poštna hranilnica ima 1 1/2 milijarde frankov. Uprave državnih hranilnic so jako različne. Anglija ne gleda na to, da bi država delala dobiček, in ima njena uprava poštne hranilnice izgubo, ker deluje zelo v korist vlagateljev. Pri nas pa je ravno narobe. Pri nas pa poštna uprava odira vlagatelje, svoje držav- ljane in fiskuf vleče vsako leto iz na- ših žepov lepe milijone. Statistika francoske poštne hranilnice je zelo zanimiva in poučna. Tu vidimo, ka- teri stan je najbolj varčen. Franco- ska poštna hranilnica je štela leta 1908. čez 5 milijonov vlagateljev. V tem številu so najbolj zastopani to- varniški delavci (76.000 moških in 38.000 ženskih); vidimo torej, da je francoski delavec najbolj varčen. Ti- sti pa, ki so najmanj varčni, so uče- njaki, profesorji, zdravniki, odvet- niki in seveda umetniki.

Hudodelci in zločinci si bodo mo- rali odsilham! roke skrbno umiti, predno pojdejo na izvršitev zločina. Prav pogosto so prišli oblasti zločin- cu na ta način na sled, da je prijel kako stvar z umazanima rokama in so ostali na stvari odtiski njegovih prstov. Znano je namreč, da dva človeka nimata enakih odtiskov pr- stov. Zato vrameto danes vsakemu zločincu odtiske vseh prstov in po- teh ga čez leta in leta v čisto dru- gem kraju natančno in z gotovostjo spoznajo, če tudi so ga dobili čisto drugje in pod tujim imenom. Če pu- sti torej zločince sledove prstov na kakih beli obleki, na papirju ali na sličnih predmetih, se pošljejo ti pred- meti centralnemu daktiloskopičnemu uradu na Dunaju. Če so pa odtis- ki recimo na steni, se fotografirajo. Če pa v dotičnem kraju ni fotogra- takoj pri rokah, se odtiski razma- žejo in izbrisejo in zločinec je rešen. Zdaj pa je iznašel dunajski fotograf Rudolf Schneider nov način, po ka- terem se dajo odtiski daktiloskopič- no vporabiti tudi takrat, če ni mogo- če ne predmeta poslati in ne odtiskov fotografirati. Hudodelcem bo torej huda predla, če si ne bodo pridno umivali rok ali pa nosili rokavice.

V znamenju pipea in revolverja. V noči med 23. in 24. septembrom sta bila že večkrat kaznovana in silovita pretepača Jožef Jerele in Tone Ker- lin iz Karle pri Milošu Milakovcu, ki toči pod vejico. Jerele se ga je ne- koliko nabral in je zadremal pri ni- zi. To priliko je porabil njegov naj- boljši prijatelj Kerlin in mu tihoma izmaknil iz žepa denarnico z zneskom okoli 10 K. To so pa videli trije do- mači fantje, ki so zbudili Jereleta, ko se je Kerlin takoj po storjeni tat- vini odstranil iz gostilne, ter mu po- vedali, da ga je Kerlin okradel. Vsi skupaj so šli potem za Kerlinom, ga došli in ga prisilili, da je moral vr- niti ukradeno denarnico z denarjem vred, vendar pa sta se še preje Jerele in Kerlin nekoliko zlasala, potem pa se pobotala in šla skupaj k Francetu Colariču, ki tudi toči vino pod vejico, in kjer sta bila brata France in Leopold Goltes. Jerele in Kerlin sta bila sicer jezna druga na druga, toda jezo bi bila rada stresla nad Francetom Goltezom, na katerega sta bila že dolgo zelo jezna. Po pol- noči sta se Jerele in Kerlin podala domov. Ko je šel France Goltes kma- lu nato na dvorišče k potrebi, sta ga napadla oba. Jerele je ustrelil proti njemu trikrat in ga zadel enkrat v levo roko nad komolecem. Kerlin ga je pa sunil z nožem v glavo, da mu je prizadel precej nevarno poškodbo. Goltes je moral iti v bolnišnico.

II. izkaz daril pogorelcem v Mo- kronogu. Darovali so: Gustav Oma- hen, e. kr. notar v Mokronogu 100 kron; Anžlovar Mirko, nadučitelj, Marežice (Istra) 5 K; Rabič Ivanka 2 K in 6 zavojev obleke, katere je nabrala pri blagih ljudeh v Kranju; Kastner Miha, Ljubljana 10 K; Lek- še Mira, Trebnje 72 K, kot 1/4 čistega dohodka C. M. veselice v Trebnjem; Kolinska tovarna v Ljubljani 20 K; Lenassi & Gerkmann, Ljubljana 31 kron in 2 zavoja oblek i. dr.; dr. Ju- ro Hrašovec, Celje 5 K; dr. Vladi- mir Foerster, okrajni sodnik, Metlika 10 K; Friderik Berdajs, Sava pri Li- titji 50 K; Jožef Tekavčič, okr. sod- nik, Mokronog 25 K; Marija Čik, Ljubljana 1 zavoj obleke (darovala sama in stranke njene hiše); dr. Fr. Tomišek, odvetnik, Ljubljana 50 K; Krožek mestnih uradnikov, Ljublja- na 50 K; »Slov. Narod« nabral od 1. septembra do 15. septembra 387 K 41 v; dr. L. Treo, Kranj 5 K; R. Mi- klavc, Ljubljana 1 zavoj blaga; Kon- rad Rosenbauer, Line ob Donavi 15 kron; dr. Josip Kušar, Kranj, po- ravna v med Posojilnico v Senčurju ca. V. 10 K; dr. J. Furlan, Ljublja- na, poravnava med A. P. in F. P. 10 kron; fantje in Kamniku 70 K; Ivan Bajželj, trgovec z gramofoni v Ljub- ljani, 1 zavoj obleke; Ana Roglič, Marija Hočvar in Angela Beslaj iz Litije, zavoj obleke; Rabič Ivanka,

Poziv na naročbo!

„Slovenski Ilustrovani Tednik“ se je razširil in udomačil že malodane v vseh večjih krajih naše slovenske domovine in tudi že izven nje. Imajo ga naročenega ne le na Štajerskem, Kranjskem, Koroškem in Primorskem, temveč tudi na Dunaju, Češkem in Moravskem, Hrvaškem in v Bosniji, Egiptu in daljni Ameriki. „Slovenski Ilustrovani Tednik“ je edini slovenski list te vrste in da je Slovencem potreben, je najlepši dokaz dejstvo, da se je v kratkem času svojega obstanka tako zelo razširil po Slovenskem in tudi izven mej naše domovine.

Vsi kritiki so edini v tem, da ima „Slov. Ilustr. Tednik“ možnosti, da postane važen činitelj v našem političnem in kulturnem življenju. Glonar, ki je eden prvih slovenskih kritikov, in ki je gotovo najbolj strog, piše v 4. zvezku „Vede“: „List si je postavil lepo nalogo in ima možnost, da se razvija in bo imel za naše kulturno življenje kdaj še velik pomen.“

Ker so pa še mnogi, ki bi lahko bili naročniki „Slov. Ilustr. Tednika“ in ki bi si ga gotovo tudi naročili, ko bi jih kdo spomnil nato, razpisujemo za pridobivanje novih naročnikov

== nagrado ==

slike: Prešerna, Jurčiča in Gregorčiča.

Na Češkem imajo ne le po salonih temveč tudi po sobah preprostih seljakov slike čeških veljakov. Velik nedostatek Slovencev je, da ne častimo na enak način spomina svojih veljakov. Da odpomoremu temu nedostatu izdamo slike **Prešerna, Jurčiča in Gregorčiča**, tiskane na finih kartonih za umetni tisk v velikosti 37/56 cm.

Slike bodo v kras za vsako sobo, za salon kakor tudi za preprosto sobo.

Letos smo obhajali dne 3. maja t. l. 30 letnico smrti našega najboljšega romanopisca **J. Jurčiča**; dne 24. novembra mine 5 let odkar je legel k počitku goriški slavec **S. Gregorčič** in dne 3. decembra bo 111 let, kar je zagledal luč sveta pevec-velikan **Fr. Prešeren**.

Slovinci, proslavite njih spomin s tem, da okrasite svoja stanovanja z njih slikami.

Omenjene slike dobi lahko vsakdo brezplačno. Za vsakega novega naročnika damo po eno sliko. Slike se bodo razpošiljale v trdih ovojih in je pridejati za ovoj in poštino 40 v od slike. Pridobljeni novi naročniki morajo poslati istočasno vsaj polletno naročnino. — Pokažite par števil „Slov. Ilustr. Tednika“ svojim znancem ter jih opozorite nanj. Prijazna beseda mnogo izda!

Izrežite naročilne liste, ki so na obratni strani, jih izpolnite ter vpošljite v kuvertu frankirane upravnistvu „Slov. Ilustr. Tednika“.

Z oktobrom se začne novo četrtletje za naročbo „Slov. Ilustr. Tednika“. Imamo pripravljeno obilo zanimivega gradiva, slik in tudi roman. Razun tega bo prinašal „Slov. Ilustr. Tednik“ tudi humoreske in novele. Prinašal pa bo tudi **slike in opise aktualnih dogodkov in splošnih zanimivosti**.

Ker se bo število odjemalcev gotovo povečalo, bo list odslej še boljši, kakor je bil dosedaj in bo nudil gotovo vsakemu obilo zabave in pouka. Razširjajte „Slov. Ilustr. Tednik“ in pridobivajte mu novih naročnikov!

Celoletna naročnina je 7 K, polletna K 3.50. Posamezna številka 14 vin.

Inserirajte v „Slov. Ilustr. Tedniku“, ki je najbolj razširjen in največ čitan slovenski list!

Upravištvo Slov. Ilustr. Tednika.

Učiteljska tiskarna, Ljubljana. 2067—11

stara, rumenobebe barve, bolj majhna ter ima bele, navzgor obrnjene roge. Sled vodi v smeri proti Višnji gori. Pozor pred nakupom!

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 40 Hrvatov, nazaj jih je prišlo pa 50. Na Dunaj se je odpeljalo 60 Kočevarjev kostanj peč, iz Bolcane je prišlo pa 32 Hrvatov.

Nezvest gonjač. Slaboglasni Michael Fajdiga se je v nedeljo pogodil z nekim potnikom, da mu bode gnal konja na Štajersko. Ko je Fajdiga dobil na roko 20 K za potne stroške, je konja popustil v hlevu, denar pa zapravil.

Izpuščeno in najdeno. Delavec Fran Zorko je izgubil denarnico, v kateri je imel 6 K denarja. — Stražnik Karel Mramor je našel vozni zavor. — Čuvaj Anton Batovra je našel moški povrsnik. — Branjeva Rozalija Ličen je našla zavitek pisalnega papirja.

Zdravstveno stanje mestne občine Ljubljanske od 17. septembra do 23. septembra 1911 izkazuje 16 novorojencev, 1 mrtvorojenca in 32 umrlih, med njimi za grižo 3, za jetiko 4, od teh 3 tujece, in vsled mrtvouda 1. Med umrlimi je 14 tujcev in 21 iz zavodov.

Društvena naznanila.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v senožečskem sodnem okraju priredi dne 15. oktobra t. l. ob 3. popoldne v prostorih okr. sodišča v Senožečah ustanovni občni zbor.

Kranjsko društvo za varstvo živali v Ljubljani naznanja, da ima od 1. oktobra t. l. dalje svojo društveno sobo skupno s tukajšnjim društvom. Ličnih posestnikov v prtičju hiše 4 20 v Gosposki ulici. Uradne ure so vsaki četrtek od 5. do 6. zvečer.

Odhodnica. Društvi »Sokol I.« in »Sokol II.« priredita danes zvečer ob polu 9. uri skupno bratsko odhodnico vsem onim bratom članom,

ra v 4 dejanjih »Kigoletto«, v kateri gostuje ga. Maja markiza Strozzijske, prva pevka v Zagrebu. Predstava se vrši za par-abonente. Prihodnja predstava bo v četrtek. — Dramsko oboje pripravila Jur. Hilberta drama »Krivda« in ljudsko igro »Orjaška igrača«, operno oboje »Prodano nevesto« B. Smetane in »Suzanino tajnost« Wolf - Ferrarja, operetno oboje pa Gilbertovo opereto »Sramežljiva Suzana« in Strassovega »Cigana barona«.

Nekatere stvarne opazke k našemu gledališču. Malokatera kulturna ustanova ima za uživotvorenje pojma in ugleda ljudstva kot naroda toliko pomen, kakor ravno gledališče. Ljudstvo, ki nima gledališča, ni popoln narod. Zatorej je pač umevno, da vsak zaveden, na višini časovnega razvoja stoječi in z narodom stremelci narodnjak s skrbjo in brigo opazuje razvoj našega gledališča, in reči se sme s tihim zadovoljstvom, kajti v toliki meri v kratkem času menda nikjer ni napredovala dramatika in z njo gledališče, kakor pri nas. — To je pač že v dokaz velenadarjenosti slovenskega življa, ki v skromnih in neugodnih razmerah zmaga tolike težave in skokoma napreduje v nenadnani meri. — Izgledi se večkrat ponavljajo: slovenska književnost pred Prešernom in za njim; saj v nekoliko meri se da istotako reči: razvoj slovenske glasbe pred Hubadom in za njim, in če malo pomislimo, bomo približno smeli reči: slovenska višja godba pred Talichom in za njim... S tem pa je dan tudi razvoj in napredek našemu gledališču, zlasti operi. Pred desetletji so se naši pisatelji jedva ob vrhuncu ali koncu svojega razvoja upali na dramatične poskuse. Sedaj odkar imamo gledališče in se pisatelji razvijajo ob živi dramatik na domačih in zlasti tujih proizvodih klasičnosti, — se nahajajo že začetniki na onem ali celo daleko višjem mestu razvika v dramatik, kakor naši očaki na vrhu ali celo ob koncu pisateljstva.

Živo gledališče nima nepreglednega vpliva samo na probujo in po-

stava bogu, more naše gledališče z znatnim, razmeroma celo sijajnim uspehom gojiti opereto in opero poleg drame. Toda pravi užitek opere in opere je možen le na podlagi popolnega poznanja libreta. Libreta pa naše občinstvo ne dobi v roke. Kar ga ujame — mimogrede pri predstavi, to ga ima, če iz gledališča gre, doč ne pozabi tega, kar je s trudom nagloma ujelo.

In namesto, da bi naši ljubitelji kake opere — doma se veselili slovenskega besedila, — morajo segati po tujem, seveda nemškem libretu, — s čim se pač ne pospešuje narodna vzgoja.

V začetku se je opera zavedala važnosti slovenskega besedila, in se je nekaj slovenskih libret izdalo, kakor: »Teharski plemiči«; in kakor sem slišal (videl pa ne) tudi »Lohengrin«. Toda, kar je bilo, je že zdavnaj vse razprodano. To so dotični libreti in Lohengrinovega slovenskega libreta pred dvema letoma ni bilo dobiti — za noben denar v Ljubljani.

Nikakor torej ni umesten izgovor, da se tisk libreta ne izplača. Pri nas je knjigotrštvo, hvala bogu, že toliko razvito, — da se da izhajati.

Za libreta ni treba nikakih bogatih oprem. Prosta izdaja besedila zadostuje, enako za drame.

Svoj čas je ognjišče naše dramatike, naše dramatično društvo izdajalo »Taližo«, — in se je tiskal vsak najmanjši dramatični drobiž, — sedaj pa gredo velika dela — brez tiskanega sledu mimo nas.

Hvala bogu, dramatično društvo je odložilo skrb za gledališke predstave, na — poklicanejša pleča, — vendar bi vedno lahko še ostalo ognjišče in duša vsega dramatičnega razvoja, ravno z nadaljnjim izdajanjem vseh znamenitih in vrednih del, ki z uspehom gredo preko naših odrov.

Hvala bogu, tudi oder deželnega gledališča dobiva po Slovenskem že tod in tam svoje brate in sestre in torej lahko govorimo, če tudi ne v neskončnih mejah, o naših odrih.

no društvo naj bi pridlane po vsem Slovenskem nudilo vsako leto člene književnosti, zlasti a libret.

Čaka dela in zaslug po v naši dramatik, naj ležno v mnogem oziru ruštvo, in še dolga leta ih in novih zaslugah. tudi Gabrščkova knjižmogla, ali celo drama-stopilo z njo v dotiko. M. Dr.

podarstvo.

a hranilnica ljubljansetembra 1911 je vložank 867.993 K 80 v, pa dvignilo 815.108 K vlog koncem meseca 1 41.591.386 K 73 v. a knjižice 28.794. — V 1911 se je hipoteknih osojil izplačalo 1 milio, vrnilo 295.547 K 28 v. 33.915.524 K 14 v.

. Glavni dobitki 4% iz leta 1880 v znesku zadela serija 1490 št. 9. itek knežje brunšviških 1 81.000 mark je dobila 25, 10.800 mark pa se 14. — Glavni dobitki v znesku 200.000 fran- št. 1.544.781, po 4000 na št. 472.298 in št.

ed sodišča.

injeja okrajnega sodišča.

tercijalska gnojnica. dne se je vršila konč-proti že znanim terci-kinjam, bizovskiim ranci Stern, Iv. Bran Ivani Janežič. Kakor ili, so te bogaboječe e, da so v svoji krščan-olivalo z gnojnico 21. voz, v katerem so se Bizovik trije gospodje, zamerili tem ženskam, ker so naprednega oboženke krivdo tr- in so jako hude, da se bliži takega umazanega varjajo se plitvo in tr- e to, da naj jim krivdo e jih je kdo videl. Got- tem cela vas in vedno ane samo te oboženke. Pravih prič res tož- a razpolago in je celo jako težavno, ker se edino le na ljudsko go- e pred sodiščem in pod nezanesljiva. Izpoved oboženke neprestano inimi opazkami, na- šalca jako mučen vtisk a, češ, ja gospod, n. Le to vem kar sem so govorili po vasi. Ko je sodnik vprašal eno pričo, tudi odlično sobojevnico oboženih napadalk, kdo ji je to pravil, se ona odreže, ja gospod, kaj č'mo za svetam it', mene nič ne briga, to je velika stvar. Ena priča je pa vendar le odločno potrdila, da mu je oboženka Ivana Janežič rekla drugi dan »Snoč smo jih polivalce«. Vendar sodišču to ni zadostovalo za izrek o krivdi in je ženske oprostilo. Zastopnik tožnikov je prijavil vzklic zaradi žaljenja časti. — Na oboženko Ivano Janežič je bila ona priča, — ki je za svetom hodiva — tako huda, ker je ta pravila, da smo jih polile, da ji je obetala po obravnavi na terasi pred justično palačo, da bi ji bilo dobro jih po gobcu naložiti. Končala se ta umazana za klerikalno tercijsko ženstvo tako značilna afera še ni. Razpravljalo se bo o tem skrajno umazanem napadu tudi še pri vzklicnem sodišču in morda se do takrat posreči razkrinkati prave napadalke. Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Dva zrela ptička. France Zakotnik, 18 let star, pristojen v Moste, je služil kot hlapec pri Beti Orehek, gostilničarki v Kolodvorski ulici, kjer je obenem tudi prenočišče za tujece. V noči od 4. na 5. avgusta je bil tam Ivan Malinšek iz Tačna. Židane volje je dajal za pijačo. Pri njegovi mizi je bil tudi Zakotnikov pajdaš Anton Štrukelj, 29letni kočijaš v Vodmatu. Pri bližnji mizi pa je sedel sam neki tuji človek, katerega pa nočeta obdolženca poznati. Vesta samo, da se piše Istenič. Malinšek je tam prenočil in gospodinja mu je dala boljše sobo; ker je vedela, da ima pri sebi večjo vsoto denarja. Obdolženca sta se dogovorila in vzela Malinšku ves denar, ki ga je imel pod vzglavjem shranjenega v rudarskem koledarju. Ko se je drugo jutro Malinšek zbudil, je videl, da mu je bilo izpod vzglavja vkradenih 1200 K. Zakotnik, Štrukelj in pa dozdnevno neznan Istenič so pa šla skupaj že ob polu 2. po noči v kavarno »Ilirijok«, ker je neznan naročil 3 črne ka-

ve, in ker niso bili urno postreženi je neznan Istenič naglih korakov odšel proti kolodvoru, ostala dva sta pa tekla za njim, ne da bi ga dobila. Gotovo je, da je moral tudi ta biti z obdolženčema v zvezi. Odpeljala sta se do St. Petra, potem sta šla peš dve postaje, od tod se pa odpeljala v Reko, ker sta popivala nekaj časa, naka so jih prijeli. Obdolženca se zagovarjata, da je Štrukelj, ko je hotel iti v Malinškovo sobo spat, pobral listnico, ki je ležala na tleh in vsebovala 340 K, kateri denar sta si med saboj razdelila. Ker se je pri Zakotniku našlo pri aretovanju le 200 K, je gotovo, da je odnesel največ denarja neznanec. Sodišče je obsodilo Štruklja in Zakotnika vsakega na 14 mesecev težke ječe.

Po Ljubljani se mu je tožilo. M. Vojska je znan postopač in ima v Ljubljano prepovedan povratek. On pa se za to malo briga in pride večkrat kljub prepovedi v Ljubljano. Pred kratkem ga je zasačil stražnik, ko je po Dunajski cesti ljudi nadlegoval. Vojska mu je pokazal pesti, nekaj zagodrnjal in jo mahne na Knezovo dvorišče. Ker je stražnik obdolženčevu nasilnost poznal, poklical je še drugega stražnika, ker sta mu napovedala aretacijo. Vojska se jima je z vsi silo uprl, enega stražnika je vpraskal na rokah, drugega pa obrcal, ko je ležal že na tleh. Poslati sta morala po odgonski voz. Obdolženec se ne mara zagovarjati in se dela duševno bolnega. Zdravnik - izvedenec pravi, da je Vojska sicer duševno nekoliko manj vreden, vendar duševno normalen in simulant. Obsojen je bil na 15 mesecev težke ječe.

Prisiljenec, ki delati ne mara, je Karel Neckermann, bivši trgovski sodruidnik, 48 let star, pristojen v Ljubljano, naposled prisiljenec v tukajšnji prisilni delavnici. Obdolženec je zašel na napačno pota, mesto da bi se oprijel resnega dela, se je klatil po svetu brez dela in prišel 28krat v konflikt z raznimi sodišči, lansko leto so ga pa vtaknili v prisilno delavnico. Tu so ga vporabili v pisarni, a se je tega dela kmalu naveličal, češ, da ne more pisariti, ker ga oči bolijo. Odkazali so mu lajša dela, a tudi to mu ni bilo všeč. Zmerjal je zdravnike, kateri so se po preiskovanju njegovih oči izrekli, da je simulant. Pa tudi z nadpaznikom sta si prišla navskriž, za kar mu je hišna uprava naložila za kazen 4 tedne zapore. Ko se mu je prečitela razsodba, izustil je v svoji jezi vpričo navzočih skrajno žalitev na osebo cesarja. To je pa najbrže zato storil, da bi se rešil prisilne delavnice. Ta želja se mu je izpolnila, kajti obsojen je bil na 14 mesecev težke ječe.

Razne stvari.

*Draginja. Na Dunaju so naznaile velike mlekarne odjemalec, da bodo od 1. oktobra naprej podražile mleko pri litru za dva vinarja. Pomembnost tega povišanja cene je razvidna iz tega, da porabi Dunaj na dan kakih 900.000 litrov mleka, vsled česar bo dunajsko prebivalstvo plačalo za mleko na leto 650.000 kron več. Cena mleka se je v 11 letih na Dunaju že četrtič povišala. — Danes se vrši na Dunaju seja petrolejskega kartela. V strokovnih krogih računajo s povišanjem cene petroleja za eno krono. — Iz Brna poročajo, da so se tekom včerajšnjega dopoldneva zbirale na trgu po ulicah ponovno velike množice, da demonstrirajo proti draginji. Končno je vojaštvo razkropilo demonstrante. — Češki, poljski in nemški socijalni demokrati v premogokopnem okolišu pri Moravski Ostrovi pozivljajo premogopne delavce, da ustavijo kot protest proti draginji in opomin na delodajalce, prihodnji četrtek za en dan delo.

*Kolera. Iz Soluna poročajo, da se je pojavilo tam v sredo pet novih slučajev kolere, v Tikviču je umrlo za kolero 6 oseb, v Bitolju 2, v Skoplju 4, v Veričevih 16 in med vojaki v Senici dve osebi.

*Katastrofa vojne ladje »Liberte«. Viceadmiral Besson je odredil, da morajo vse ladje izkrcati smodnik in to svojo odredbo je podkrepil s tem, da ima vojna mornarica zahtevati tako municijo, ki ne tvori neprenehoma nevarnost za moštvo. Kakor smo že poročali, je na ladji še mnogo mornarjev, do katerih dose-daj še niso mogli priti. Grozoviti prizori se odigravajo tudi v mrtvašnici. Med zdravniki, ki strežejo ranjenim, je tudi zdravnik ladje »Liberte« Christian, ki ga je zračni pri-tiak vrgel v morje, ki pa je dobil le lahke poškodbe. Večina ranjenih bo okrevala, vendar pa bodo mornarji večidel za vse svoje življenje pohabljeni. Na ladji je vse uničeno, edino dva topa sta ostala še rabna. Borzni prezident Gaston Dreyfus je nabral za rodbine žrtve 100.000 frankov. Oklopnice »Republique« še niso mogli spraviti v pristanišče, ker je kr-milo nepremično. Da je nastala v trenutku eksplozije na ladji »Libe-

šli na volišče, marveč so se pripelja-
li samo do volišča, kjer sta jim dva
člana komisije odvzela izkaznico in
glasovnico, 5. da je J. Kreuzer, ki je
bil v inozemstvu, nepravilno volil s
pooblastilom, 6. da je izdala M.
Babnik pooblastilo za svojega moža,
ki je v Ameriki. Zanimivo je, da se
v tem prizivu grajaajo nedostaki, ki
so jih zagrešili njihovi lastni prišta-
ši, pred vsemi gerenti in pa klerikal-
ni član volilne komisije. Da pa tudi
ti nedostaki niso nikakor vplivali
na izid volitev, hočemo kratko doka-
zati. 1. Res je, da je bilo volišče pre-
majhno in dostop neroden. Vzile te-
mu pa je bila udeležba pri volitvah
tolika, kakršna ni niti tam, kjer je
volilna dolžnost. Izmed vseh volilcev
se jih je namreč udeležilo volitve
840, ali v odstotkih 83,5, v prvem
razredu je znašala udeležba 87%, v
drugem razredu 83%. 2. Res je, da
je imelo županstvo premalo glasov-
nic in ravno z napredne strani se je
že v petek in soboto protestiralo pro-
ti temu. Vender se gerent še vedno
ni zadostno preskrbel z njimi, ali pa
jih je oddal ravno nasprotnim
strankam. Tako se je zgodilo, da en
napreden volilec nikakor ni mogel
voliti, dokler mu ni volilna komisija
soglasno in na predlog vladnega vo-
lilnega komisarja samega dovolila,
da sme napisati imena kandidatov
na bel list, ki pa je dobil občinsko
štamplijo. 4. Ravno vsled nerodne-
ga doboda na volišče pa je volilna
komisija s pritrjevanjem vladnega
zastopnika tudi sklenila, da bolni-
kov ni treba prinašati po ozkih stop-
nicah na volišče, marveč da zadostu-
je, ako dva člana komisije stopita
pred vrata in odzmeta bolnemu
volilecu izkaznico in glasovnico. To
pa se je storilo nepristransko pri vo-
lilih napredne stranke, kakor pri
nasprotnih. 5. Da bi volil J. Kreu-
zer s pooblastilom, sta napredna čla-
na komisije ugovarjala, vendar pa
se je slednjic to dopustilo. 6. Babnik
je izdala pooblastilo za svojega moža,
ki biva v Ameriki. Predložila pa
je komisiji tudi generalno pooblasti-
le svojega moža, s katerim je poobla-
šča v njegovem imenu prodajati in
kupovati zemljišča, izrečno pa tudi
pooblašča, da ga sme zastopati tudi
pri volitvah v različne zastope. Jas-
no je torej kot beli dan, da nimajo ti
vzroki nobenega vpliva na to, da bi
mogla v katerikoli razredu pro-
dreti klerikalno-nemška stranka. V
prvem razredu ni volilo 17 volilcev,
napredni kandidati pa so imeli 26
glasov večine, v drugem razredu ni
volilo 60 volilcev, naši so imeli 76
glasov večine. Ako bi bili torej pri-
šli vsi volileci do zadnjega na volišče
in bi bili prav vsi oddali glasove za
nasprotno kandidate, bi bila še ved-
no narodno-napredna stranka izšla
zmagoslavno iz boja. Namen prizivu
je torej prozoren: zavlačevati konsti-
tuiranje občinskega odbora po viso-
kem vzgledu klerikalcev v Ljubljani.
Pripominjamo samo še to: Narodno-
napredna stranka se tudi novih volit-
ev prav nič ne boji, ker je ravno v
zadnjih volitvah dokazala, kakšno
moč da ima. Zato samo pozivljemo e.
kr. deželno vladu v Ljubljani, da pri-
ziv reši v najkrajšem času, bodisi že
v tem ali drugem smislu.

✚ Klerikalne priprave na Viču.
Piše se nam z Viča: Kar počenjajo
naši klerikaleci je že res od sile. Naši
patri imajo sedaj pred občinskimi
volitvami z agitacijo toliko dela in
toliko letanja, da jih še ob osmih zve-
čer ni dobiti doma. Franciščani ima-
so pa še pomagace. Najbolj se odli-
kuje med njimi neki Primškar, ki bi
rad nam Vičanom že tako jako težki
cerkveni davek še povečal. Torej po-
zor prijatelji občinarji! Svetujemo
vam, pokazite vrata temu hinavskemu
klerikalnemu agitatorju, kadar
vas bo nadlegoval z umazano farov-
sko politiko. Bodite previdni dokler
se ni prepozno in ne dajte se presle-
pit in zapeljati, da ne pade Vič v
roke ljudskih sovražnikov, ako neče-
te še več davka na svoja ramena do-
biti. Posnemajte pametne in izobra-
žene sosede, na pr. Spodnjo Šiško.
Kako se je ta postavila! Naj tudi
Vič pokaže, da ni nazadnjaški. Prim-
šarju pa priporočamo, naj se bolj
doma drži, ker itak ni za svet in za
ljudi, in naj raje svoje konje z ma-
karono krmi, ker je to baje hudo
zdoravo. Kaj ne, g. Primškar?

✚ Škof zopet kliče na bojkot na-
prednih listov! Škof Anton Bonaven-
tura je zopet izdal pastirski list in
ga dal čitati s prižnice preteklo nede-
ljo. Tudi v tem pastirskem listu je
Bonaventura ostal zvest svoji fiksnii
ideji, da mora uničiti vse napredno
časopisje. Ta fikсна ideja ga je tako
prevzela, da ne vidi in ne čuti, da de-
la s svojo fanatično gonjo samo re-
klamo za napredne liste, zakaj po
vsakem pastirskem listu, naperjenem
proti naprednemu časopisju, pridobe
napredni listi sto in sto novih naroč-
nikov. Tako vodi škof proti »Sloven-
skemu Narodu« borbo za življenje
in smrt že od časa, odkar je zasedel
stolico sv. Miklavža. A kaj je dose-
gel? Da ima »Slovenski Narod« toli-

ko naročnikov, kakor
slovenski dnevnik. Da, la-
da je nam škofova ne-
reklama pridobila še tie-
kov. Zato smo pravzaprav
dovoljni, ako nam Bonav-
reklamo... Ta reklama
tja sicer precej debela,
mnogo več, kakor če bi
cel kup poslanic, v kateri-
vo in hvalo naprednemu
Sicer je v tem škofovem
opazovati prave patol-
ke, pa nič ne dene, naj se
divja, saj je revež bolan
tak ali enak ekscs mu
umiri bolno živčevje. Pa
kaj je njegova prevzvi-
novega »izuhatala« zoper
časopisje: »Takozvani n-
sopisi služijo zaroti zoper
zaroti, osnovani in orga-
vsem svetu, zaroti, kate-
držno vodi društvo »Sv-
sel«. Imenoval sem že
slovenske liste, ki so v sl-
tovne zarote zoper Kristu-
vam jih naštejem še enk-
jem le nekatere: »Narod-
»Slov. Dom«, »Omladina
na Misel«, »Zarja«, »U-
varšč«. Večkrat sem naj-
so to prepovedani listi, e-
per boga, ki jih tiska, ki
jih naroča, kupuje in čita
smo to debelo podčrtali!
škof Anton Bonaventura
sam tiska, piše, naroča, k-
ta napredne časopise. Šk-
izšel, da preklinja napred-
pa jih sedaj blagoslavlja
da te liste tiska, piše bo-
ten Bonaventura — I-
vzpričo tega priznanja, l-
ga je v tem oziru navdahn-
ti Duh, — kliče v isti sa-
žveplo z nebes na napre-
moremo to tolmačiti san-
ga je sveti Duh po tren-
svetljenju zopet zapustil,
končno njegovo grožnjo,
tako - le: »Bog nas že da-
nja: saj čujemo o silnih
groznih nevihtah, o kugi
nevarnosti groznih vojska-
pimo sušo in neznosno d-
so opomini božji! Gorje n-
tisnemo ušesa, da jih ne l-
ne maramo za Njegovo
ljubezen, bomo morali et-
njegove pravičnosti.«
vojska — vse zato, ker s-
predni listi. Ali je klera-
najbolj po južni Italiji, l-
pobožnejši ljudje, kazen l-
ker čitajo Slovenci »Slov-
rod«? Ali je laško - turšk-
jo je, mimogrede omenje
tudi papež Pij X., tudi l-
zato, ker Slovenci čitajo
»Slovenski Dom«? O B-
Bonaventura!

✚ Klerikalno zbor-
Kamničanki. Še o taki st-
re »Slovenec« poročati.
zlagal. Od osebe, ki je bil
ničanki in ki je popoln-
stojna, izvemo, da je bila
zborovanju klerikalnega sen-
skega prosvetnega društva jako sla-
ba. Z ženskami in otroci vred je bilo
kajih 25 oseb. Kar je bilo za izvoli-
tev odbora potrebno moč, so jih mo-
rali klerikaleci komandirati, to se
pravi, prignati na shod, drugače bi
še odbora ne mogli sestaviti. Taka je
resnica in ne tako, kakor poroča
»Slovenec«, da so bili prostori tako
napolnjeni, da so morali ljudje stati
na dvorišču. Kdo bo verjel, da so
udeleženci stali na dežju, zlasti ne,
ko je v nedeľjo dež kar lil. Prostor pri
Kamničanki so pa tudi taki, da ne
more notri več kot 30 ljudi, pa je že
tako nabito, da ne pride ne eden več
notri.

✚ Jarčeva nedoslednost. Posla-
nee Jarč je moral seveda pri shodu
državnih uradnikov tudi kako blek-
niti vmes. Ker pa nič pametnega ni
vedel, je rekel, da je preveč uradni-
kov in da se bo moralo njih število
zmanjšati. To pravi tisti Jarč, ki se
je pred njegovim deželnim odborni-
štvom na novo ustanovilo mnogo,
mnogo uradnih mest pri deželnem
odboru — za koritarje. Država naj
torej skriše število uradniških mest,
klerikalni deželni odbor pa je v par-
letih mesta svojih uradnikov skoraj
podvojil. Nekaj uradniških mest je
sicer res povsem odveč. N. pr. inženir
pl. Šuklje je bil že lani imenovan za
profesorja obrtne šole v Ljubljani.
Ker pa obrtne šole pravzaprav ni še
nikje, ima inženir Šuklje trajen do-
pust, profesorsko plačo pa le vleče.
To mesto bi se seveda brez škode lah-
ko takoj odpravilo. Pa tudi prav
mnogo duhovniških mest je čisto od-
več.

✚ Čukarska čepica — sveti križ.
Rekli boste, da je to izjednačenje bo-
gokletstvo. Morda, toda tako piše
najpobožnejši in najsvetejši list, ki
je pod solncem, — »Bogoljub« in ta
mora že vedeti, kaj je po katoliških
dogmah prav in res, saj ga urejuje
prečastiti božji namestnik Janez
Evangelist Kalan. »Bogoljub« piše v
7. številki na 239. strani dobesečno
to - le: »Smele trdim, da čepica Orla
pri nas nadomestuje križ. Križ nam

ko naročnikov, kakor
slovenski dnevnik. Da, la-
da je nam škofova ne-
reklama pridobila še tie-
kov. Zato smo pravzaprav
dovoljni, ako nam Bonav-
reklamo... Ta reklama
tja sicer precej debela,
mnogo več, kakor če bi
cel kup poslanic, v kateri-
vo in hvalo naprednemu
Sicer je v tem škofovem
opazovati prave patol-
ke, pa nič ne dene, naj se
divja, saj je revež bolan
tak ali enak ekscs mu
umiri bolno živčevje. Pa
kaj je njegova prevzvi-
novega »izuhatala« zoper
časopisje: »Takozvani n-
sopisi služijo zaroti zoper
zaroti, osnovani in orga-
vsem svetu, zaroti, kate-
držno vodi društvo »Sv-
sel«. Imenoval sem že
slovenske liste, ki so v sl-
tovne zarote zoper Kristu-
vam jih naštejem še enk-
jem le nekatere: »Narod-
»Slov. Dom«, »Omladina
na Misel«, »Zarja«, »U-
varšč«. Večkrat sem naj-
so to prepovedani listi, e-
per boga, ki jih tiska, ki
jih naroča, kupuje in čita
smo to debelo podčrtali!
škof Anton Bonaventura
sam tiska, piše, naroča, k-
ta napredne časopise. Šk-
izšel, da preklinja napred-
pa jih sedaj blagoslavlja
da te liste tiska, piše bo-
ten Bonaventura — I-
vzpričo tega priznanja, l-
ga je v tem oziru navdahn-
ti Duh, — kliče v isti sa-
žveplo z nebes na napre-
moremo to tolmačiti san-
ga je sveti Duh po tren-
svetljenju zopet zapustil,
končno njegovo grožnjo,
tako - le: »Bog nas že da-
nja: saj čujemo o silnih
groznih nevihtah, o kugi
nevarnosti groznih vojska-
pimo sušo in neznosno d-
so opomini božji! Gorje n-
tisnemo ušesa, da jih ne l-
ne maramo za Njegovo
ljubezen, bomo morali et-
njegove pravičnosti.«
vojska — vse zato, ker s-
predni listi. Ali je klera-
najbolj po južni Italiji, l-
pobožnejši ljudje, kazen l-
ker čitajo Slovenci »Slov-
rod«? Ali je laško - turšk-
jo je, mimogrede omenje
tudi papež Pij X., tudi l-
zato, ker Slovenci čitajo
»Slovenski Dom«? O B-
Bonaventura!

Naročilni list.

Upravništvo Slov. Ilustr. Tednika
v Ljubljani, Šiška 97.

Podpisani (ime) _____
bivališče _____
pošta _____
se naročim na „Slov. Ilustr. Tednik“ ter pošljem
istočasno po poštni nakaznici (položnici)
celoletno naročnino . . K 7—
polletno „ . . „ 3-50
Kraj _____
Podpis: _____

Naročilni list.

Upravništvo Slov. Ilustr. Tednika
v Ljubljani, Šiška 97.

Podpisani (ime) _____
bivališče _____
pošta _____
se naročim na „Slov. Ilustr. Tednik“ ter pošljem
istočasno po poštni nakaznici (položnici)
celoletno naročnino . . K 7—
polletno „ . . „ 3-50
Kraj _____
Podpis: _____

— Omenim dan in ljubljanska
policija. Z ozirom na vesti, ki sta jih
prinesla lista »Zarja« in »Jutro«,
smo se o tej zadevi na merodajnem
mestu informirali ter izvedeli to - le:
Občinski svet je pred leti natančno
določil pristojbine, katere je plačati
strankam povodom raznih prireditev
za policijsko nadzorstvo. Na podlagi
tega sklepa se je od odbora cvetlič-
nega dne za prireditev v celom ob-
segu, vstevši veselico in komers v
»Narodnem domu«, zahtevala pred-
pisana pristojbina, katere se je pa z
ozirom na blagotvoren namen znižala,
kakor se to večkrat zgodi, na po-
lovico, tako da je dobil stražnik za
večurno službo borno krono, reci
eno krono.

— Odgovor gospodu »slovnica-
ju«, čestilec Metelkovih manov. Va-
ši želji ne morem povsem ustreči;
iskal jej bom ugoditi po možnosti
vsaj deloma. Potrudite se po stezi ob
levem (severnem) zidu šentkrištof-
skega pokopališča do Vodnik - Kne-
zove grobnice. Na njeni levi plati
najdete nagrobni spomenik Čopov.
Pri njem krenite v smeri črti ob go-
milini vrsti proti glavni srednji po-
kopališčni poti, da pritede do oddel-
ka, kjer so pokopavali duhovnike in
ki meji ob levo stran srednje poti.
V tej vrsti in sicer nekako v drugi
polovici naznačene smeri najdete na
desno naletite na spomenik »demant-
nega mašnika« in uršulinskega spo-
vednika Mihaela Potočnika. Sredi
med navedenimi grobovi opazite ne-
kaj nad poldrugi meter visok, delo-
ma ornamentiran križ iz belega ti-
rolskega, laaserakega marmorja s
pokopodvanim korpusom iz litega že-
leza, ki je bil nekoč pozlačen. Nad
rešiteljevo glavo so izklesane črke:
J. N. — R. J., a na revežu prečnice
je upodobljen na oblakih stoječ ke-
liž s ožarjeno hostijo. Križ ždi na
kvadratastem marmornatem posta-
mentu, ki alma nič podstavka. Spo-
menik stoji tedaj na galih vegetalnih

pri Medvodah sama doma Rozalka
Ločnikar. Ko je bila zvečer v
hlevu in opravljala živino, se ji je
zdelo, da sliži v hiši pod streho ne-
kako ropotanje, ki je nekoliko pone-
halo, pa se zopet ponavljalo. Vzela
je luč in hitela v hišo ter po stopnji-
cah v podstrežje. Na sredi stopnic ji
pride iz podstrežja nasproti neznan
možakar srednje postave in bradat.
Prišedši do Rozalke, ji hitro upihne
luč ter jo še udari s pestjo po rami in
zbeži iz hiše v temo. Rozalka Ločni-
kar je potem pregledala po sobi in vi-
dela, da se je vse razmetano. Zapazila
je tudi, da ji je ta neznanec vzel iz
predala omare okoli 25 K gotovine,
iz sobe pa skoraj eno kilo sladkornja
in nekaj kumar. Istega dne ni bilo
pri Heleni Rudolfi tudi v Trnovcu
med opoldnevom in eno uro popoldne
nikogar doma. To ugodno priliko je
porabil neznan zlikovec, da je vlomil
v to hišo in ukradel iz nje malo sre-
brno žensko žepno uro v vrednosti
okoli 15 K, ki je visela na steni, in
nekaj kruha in dve jajci. Na sumu je
nek srednjevelik, bradat mož, ki je
prišel imenovanega dne opoldne, ko
je šla kot zadnja od doma Jera Ru-
dolf, proti tej hiši, pa se je urno skril
za grmovje, ko je zagledal Jerico Ru-
dolf. Vlomil je kaj lahko, ker stoji ta
hiša čisto na samem. Razbil je pol-
knice in eno žipo pritličnega okna,
odprl potem od znotraj zapahnjeno
okno, slezal v sobo in premetal vse
škrinje in shrambe. Te tatvine je iz-
vršil nedvomno Janko Krulh, ki je
vlamljal tudi drugje v okolici Med-
vod in ki so ga zdaj orožniki že od-
vedli v hišo pokore.

Kateri stan je najbolj varčen?
Da se Angleži prva finančna moč,
to je znano in neovržno. Gospodar-
stvo je pri njih zelo razvito, takisto
čut varčnosti, ki je podlaga gnotne-
mu pravicu. Opozoriti hočemo da-
nes samo na državne hranilnice na-
prave, katere nam predstavljajo fi-
nančno moč narodov. Te naprave so
državne poštne hranilnice. Istina je
sicer, da se osobito Francozi in An-
gleži poslužujeta bank v finančnih
operacijah, vendar so državne hra-

Naročilni list.

Upravništvo Slov. Ilustr. Tednika
v Ljubljani, Šiška 97.

Podpisani (ime) _____
bivališče _____
pošta _____
se naročim na „Slov. Ilustr. Tednik“ ter pošljem
istočasno po poštni nakaznici (položnici)
celoletno naročnino . . K 7—
polletno „ . . „ 3-50
Kraj _____
Podpis: _____

Naročilo slik.

Upravništvo Slov. Ilustr. Tednika
v Ljubljani, Šiška 97.

Podpisani (ime) _____
bivališče _____
pošta _____
sem Vam pridobil _____ novih naročnikov, katerih
naročilne liste prilagam ter prosim, pošljite mi
slik Prešerna _____ Za zavoj in poštino
„ Jurčiča _____ prilagam v znamkah
„ Gregorčiča _____ za usako sliko à 40 h,
slik skupaj. _____ je _____ K _____ h
Prosim, pošljite mi še _____ naročilnih listov.
Kraj _____
Podpis: _____

vred, vendar pa sta se se preje Jerele
in Krhin nekoliko zlasala, potem pa
se pobotala in šla skupaj k Francetu
Colariču, ki tudi toči vino pod veji-
co, in kjer sta pila brata France in
Leopold Goltes. Jerele in Krhin sta
bila sicer jezna druga na drugega,
toda jezo bi bila rada stresla nad
Francetom Goltežom, na katerega
sta bila že dolgo zelo jezna. Po pol-
noči sta se Jerele in Krhin podala
domov. Ko je šel France Goltes kma-
lu nato na dvorišče k potrebi, sta ga
napadla oba. Jerele je ustrelil proti
njemu trikrat in ga zadell enkrat v
levo roko nad komolecem. Krhin ga
je pa sunil z nožem v glavo, da mu
je prizadel precej nevarno poškodbo.
Goltes je moral iti v bolnišnico.

II. izkaz daril pogorelem v Mo-
kronogu. Darovali so: Gustav Oma-
hen, c. kr. notar v Mokronogu 100
kron; Anžlovar Mirko, nadučitelj,
Marezige (Istra) 5 K; Rabič Ivanka
2 K in 6 zavojev obleke, katere je
nabrala pri blagih 15 v Kranju;
Kastner Miha, Ljubljana 10 K; Lek-
še Mira, Trebnje 72 K, kot 1/4 čistega
dohodka C. M. veselice v Trebnjem;
Kolinska tovarna v Ljubljani 20 K;
Lenassi & Gerkmann, Ljubljana 31
kron in 2 zavoja oblek i. dr.; dr. Ju-
ro Hrašovec, Celje 5 K; dr. Vlada-
mir Foeister, okrajni sodnik, Metlika
10 K; Friderik Berdajs, Sava pri Li-
tiji 50 K; Jožef Takavčič, okr. sod-
nik, Mokronog 25 K; Marija Čik,
Ljubljana 1 zavoj obleke (darovala
sama in stranke njene hiše); dr. Fr.
Tominešek, odvetnik, Ljubljana 50 K;
Krožek mestnih uradnikov, Ljublja-
na 50 K; »Slov. Narod« nabral od 1.
septembra do 15. septembra 387 K
41 v; dr. L. Treo, Kranj 5 K; R. Mi-
klaue, Ljubljana 1 zavoj blaga; Kon-
rad Rosenbauer, Line ob Donavi 15
kron; dr. Josip Kušar, Kranj, po-
ravnavna med Posojilnico v Senčurju
ca. V. 10 K; dr. J. Furlan, Ljublja-
na, poravnava med A. P. in F. P. 10
kron; fantje v Kamniku 70 K; Ivan
Bajželj, trgovec z gramofoni v Ljub-
ljani, 1 zavoj obleke; Ana Roglič,
Marija Hočevar in Angela Benaj iz
Litije, zavoj obleke; Rabič Ivanka,

Kranj 5 K; Jurčec Anton, klobučar, Krško 10 K; Antonija Filippon, Poštojka, 1 zavoj obleke; A. K., Ljubljana, 1 zavoj obleke; Zupnijski urad na Viču 10 K; Pevsko društvo »Zvon«, Šmartno pri Litiji, dohodek veselice z dne 10. septembra t. l. 115 kron; Jožef Rohman, c. kr. notar, Kostanjevica 20 K; M. Katerina Majhnič, predstojnica, Škofja Loka 10 K; Iva Seunig, Ljubljana 10 K; Ludvig Scheschner, Planina (Staj.) 20 K; Evgen pl. Trebuhovič, Mala-oka 10 K; E. Hainrihar, Škofja Loka 10 K; Mestno županstvo, Kranj 100 K; Zavarovalnica Anker, Dunaj 40 K; Avgusta in Lubi Kalčič, Rudolfovo, 1 zavoj obleke; Trije samci, Riva a/S 3 K; Vernseger F., Javornik 20 K in zavoj obleke; Škrajnar Matija, Dunaj 10 K; Pavčič Anton, nadučitelj, Kostanjevica 5 K in Napredno politično in izobraževalno društvo za Kolizejski okraj v Ljubljani 560 K 61 v; Mestno županstvo v Poštojki je dovolilo podporo 157 K, katero je poslalo županstvu v Mokronogu.

Igra narave. Prijatelj lista nam je poslal gobo, znano pod imenom »Jurček«, ki je jako čudno zraščena. Iz prvotne gobe je pognalo še 12 gob, ki so tudi razvite. Tako pojavi pri jesenskih gobah obetaj, kakor trdijo ljudski vremenski preroki, dobro zimo.

Sneg. Z Gorenjskega nam poročajo: Od nedelje na ponedeljek je zapadel sneg po naših planinah in sicer do nižave 1000 metrov. Vsled tega je precej obduten mrz. Danes imamo + 7° C.

Umrli je v Gradcu ga Amalija Hren roj. pl. Kővágyó-Örs, soproga višjega sodnega svetnika in bivšega državnega poslanca gda. Jakoba Hrena. P. v m.!

Današnji številki je pridjano kot priloga vabilo na naročbo »Slovenskega Ilustrovanega Tednika«. List izhaja šele pol leta, a priobčil je že toliko lepih in zanimivih slik iz našega slovenskega ozemlja, da list vsem prav toplo priporočamo, da si ga naroče. Naj bi ne manjkalo v nobeni slovenski rodbini, zlasti pa ne v nobeni slovenski gostilni, brivnici itd. — »Slov. Ilustrovani Tednik« si je postavil jako lepo nalogo, da priobči slike o raznih zanimivih dogodkih, veseljah in sploh društvenih prireditvah, o znamenitih možeh itd., kar bo gotovo vsakogar zanimalo. Opozarjamo na prilogo!

Elektrodiagnostični »Ideal« ima za turek 3., sredo 4. in četrtek 5. oktobra sledeči spored: Žrtve alkohola. (Senzacijska drama iz socialnega življenja v 2 dejanjih.) Jako zanimivo in poučno. 800 metrov dolg film. Billy in domači preprički. (Jako komično.) Pri popoldanskih in večernih predstavah. Vsak petek velik večer smeja z najlepšimi komičnimi slikami.

Kravo ukradel je dosedaj še neznan storilec posestniku Martinu Berlanu iz Zalne. Krava je štiri leta stara, rumenobelega barve, bolj majhna ter ima bele, navzgor obrnjene roge. Sled vodi v smeri proti Višnji gori. Pozor pred nakupom!

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 40 Hrvatov, nazaj jih je prišlo pa 50. Na Dunaj se je odpeljalo 60 Kočevarjev kostanj peč, iz Bolcana je prišlo pa 32 Hrvatov.

Nezvest gonjač. Slaboglasni Mihael Fajdiga se je v nedeljo pogodil z nekim potnikom, da mu bode gnil konja na Stajersko. Ko je Fajdiga dobil na roko 20 K za potne stroške, je konja popustil v hlevu, denar pa zapravil.

Izpuščeno in najdeno. Delavec Fran Zorko je izgubil denarnico, v kateri je imel 6 K denarja. — Stražnik Karel Mramor je našel vozni zavor. — Čuvaj Anton Batovra je našel moški povrnik. — Branjevska Rozalija Ličen je našla zavitek pisalnega papirja.

Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske od 17. septembra do 23. septembra 1911 izkazuje 16 novorojencev, 1 mrtvorojenca in 32 umrlih, med njimi za gržo 3, za jetiko 4, od teh 3 tuje, in vsled mrtvouda 1. Med umrlimi je 14 tujev in 21 iz zavodov.

Društvena naznanila.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v senežkem sodnem okraju priredi dne 15. oktobra t. l. ob 3. popoldne v prostorih okr. sodišča v Senežah ustanovni občni zbor.

Kranjsko društvo za varstvo živali v Ljubljani naznanja, da ima od 1. oktobra t. l. dalje svojo društveno sobo skupno s tukajšnjim društvom lišnih posestnikov v priličju hiše 4 20 v Gosposki ulici. Uradne ure so vsaki četrtek od 5. do 6. zvečer.

Odhodnica. Društvi »Sokol I.« in »Sokol II.« prirediti danes zvečer ob polu 9. uri skupno »bratsko odhodnico« vsem onim bratom članom,

ki nastopijo ta teden vojaško službo. Odhodnica se vrši v »Prešernovi sobi« gostilne g. Goršeta (»Nori sveti«). Brate člani vabimo, da se v obilem številu udeležite ta odhodnico, pri kateri se poslovimo za dogleden čas od naših najzvestejših članov in najboljših telovadcev. Na zdar!

Odbor »Narodne štitalnice« v Ljubljani naznanja: Nadaljevanje včerajšnje odboje seje se nadaljuje jutri v sredo ob pol 9. zvečer v št. talničnih prostorih »Narodnega doma«. Na dnevnem redu je poročilo veseličnega odseka o proslavi društvene 50letnice in važne interne zadeve. Ker je dnevni red zelo aktualen, prosimo polnoštevilnega obiska gg. odbornikov.

Zavedni Slovenci z Lepega pota prirede v nedeljo, dne 8. oktobra v salonu gostilne pri »Novaku« na Tržaški cesti vinski trgatav v korist naši dični Ciril - Metodovi družbi in naši prepotrebni dijaški kuhinji »Domovini«. Z ozirom na blagi namen in da vsaj nekoliko opomoremo zopet naši mladini — bodočnosti, vabimo vse naše somišljenike in vse zavedno občinstvo, ljubljanske in okoliško, da jo poseti v najobilnejšem številu. — Vstopnina 20 vin. Za dobro jed in pijačo bo skrbel naš priznani gostilničar gosp. Novak. Zabava bo izborna, ker smo izbrali najbolj zaspene policaje naše »gmajne«, da čuvajo grozje, tako, da bo smel vsakdor — krasti. Začetek ob 4. popoldne. Nastop župana in njegovih častitih dostojanstvenikov bo ob pol 5. Na trgatav so se danes brzojavno povabili odlični gostje iz vseh slovenskih dežel, tako da bo ta trgatav zastopana skoro po vseh slovenskih narodih in njih slikovitih narodnih nošah.

Slovensko laški krožek je izvolil na snočnem obnem zboru predsednikom dr. Janka Bereceta, v odbor gđe. Olgo Ničev, gg. Frana Abulnerja ter Frana Peklenka, v nadzorstvo gg. Milana Pajka in Ljudevika Černeta. Dalje se je določilo, da ima drugi tečaj svoje ure v ponedeljek in četrtek od polu 8. do polu 9. ure zvečer; drugi tečaj v sredo in četrtek. Pouk se prične takoj ta teden v obeh tečajih. Prostor je mestni deklški licej I. nadstropje v levo. Krožku se vedno še lahko vsakdo priključi ter pristopi. Seveda je zlasti za začetnike najboljše, da čimprej prijavijo svoj vstop, kar lahko store v času pouka ali zasebno pri kakem odborniku. Začetniki se naj polnoštevilno udeležijo prve ure v sredo pouka ob 8. uri zvečer, ker se pri tem določi natančno as za bodoče lekcije.

Prosveta.

Iz gledališke pisarne. Nocoj na predvečer godu Nj. Veličanstva cesarja se vrši v svečanostno razsvetljenem gledališču slavnostna predstava, pred katero se svira avstrijska himna. Nato Giuseppe Verdija opera v 4 dejanjih »Rigoletto«, v kateri gostuje ga. Maja markiza Strozzijske, prva pevka v Zagrebu. Predstava se vrši za parabonente. Prihodnja predstava bo v četrtek. — Dramsko oboje pripravila Jur. Hilberta drama »Krivda« in ljudsko igro »Orjaška igrača«, operno oboje »Prodano nevesto« B. Smetane in »Suzanino tajnost« Wolf - Ferraria, operno oboje pa Gilbertovo opereto »Sramežljiva Suzana« in Strassovega »Cigana barona«.

Nekatere stvarne opazke k našemu gledališču. Malokatera kulturna ustanova ima za uživetvorenje pojma in ugleda ljudstva kot naroda toliko pomen, kakor ravno gledališče. Ljudstvo, ki nima gledališča, ni popoln narod. Zatorej je pač umevno, da vsak zaveden, na višini časovnega razvoja stoječi in z narodom stremelji narodnjak s skrbjo in brigo opazuje razvoj našega gledališča, in reči se sme s tihim zadovoljstvom, kajti v toliki meri v kratkem času menda nikjer ni napredovala dramatika in z njo gledališče, kakor pri nas. — To je pač že v dokaz velenadarjenosti slovenskega življa, ki v skromnih in neugodnih razmerah zmaga je tolike težave in skokoma napreduje v nenačrtani meri. — Izgledi se večkrat ponavljajo: slovenska književnost pred Prešernom in za njim; saj v nekoliko meri se da istotako reči: razvoj slovenske glasbe pred Hubardom in za njim, in če malo pomislimo, bomo približno smeli reči: slovenska višja godba pred Talichom in za njim... S tem pa je dan tudi razvoj in napredek našemu gledališču, zlasti operi. Pred desetletji so se naši pisatelji jedva ob vrhuncu ali koncu poskusa razvoja upali na dramatične poskuse. Sedaj odkar imamo gledališče in se pisatelji razvijajo ob živi dramatik na domačih in zlasti tujih proizvodih klasičnosti, — se nahajajo že začetniki na onem ali celo daleko višjem mestu razvika v dramatik, kakor naši očeki na vrhu ali celo ob koncu pisateljstva.

Zivo gledališče nima nepreglednega vpliva samo na probujo in po-

vzdigo narodne samozvesti, ampak ima tudi nenadano moč vznemelenja in vzbujanja pisateljev dramatikov samih. Samo ob živih gledaliških odrih se more razvijati dramatika. Mnogo gledaliških talentov je rodila že Slovenija, žal, da delujejo in slovi v tujini, ker jih vaške razmere v domovini ženejo v tuj boljši svet. Kakor češki, tako tudi slovenski umetniki sloviijo na dvorni operi in drugih tujih odrih, ker doma ni prostora za nje. In povsem nerazodno je zato početje, zadirati se nad tujimi umetniki na domačih tleh, — zlasti če smo jim dolžni bratovske ljubezni in obveze hvala za izpolnitev domačih vrzeli in za dopolnitev domačih moči, kakor se to godi po celem svetu.

Naše gledališče je visoka šola za vzgojo domačega proizvajajočega in uprizarajočega dramatičnega umetništva.

Dokaz je torej nizkega vidika in nezadostnega obzora, če domač leposlovnik robantuje in v nič deva uspehe našega gledališča zaradi izpolnitve domačega nedostalega oboja z umetniki bratskega rodu, — češ, da bi morali le polagoma — in prav počasi razvijati svojo dramatik — še naprej z diletanti - domačini — in samimi domačimi igrami od burke do komedije, od igrokaza do drame in tragedije, — čež dolgo le še pride na vrsto — glasba na odru, — opereta in opera.

Ta nasvet se mi vidi ravnotako umesten, kakor pri razsvetljavi. Slovenci naj bi smeli svetiti samo z domačim pridelkom razsvetljave, — s trskami, kakor nekda, — z repičnim oljem, — čež dolgo s petrolejem; — no kje je še potem plin, — električna luč in tako dalje!

Čeprav imamo že visoko razvito gledališče, naj bi se pri stopnjevanju rabi in iznajdbah električne luči zadovoljevali v dramatik z golgi z domačimi dramatičnimi trkami, — z repično lučjo, s petrolejskimi svetilkami itd., dočim nam valovi kulturne napredka in razvoja bijejo od vseh strani na glavo. Kultura je kakor zrak, ki se mehanično preliva iz kraja, kjer ga je kaj v prostore, kjer ga ni ali ga je manj.

V takih važnih stvareh ni, da bi vsakdo govoril merodajno besedo, najboljši strokovnjaki in naobraženci jo tukaj zavozijo čestokrat, — najboljši — so komaj zadostni.

Naša želja je, da bi se vsi narodni sloji zavedali velpomembnosti našega gledališkega svetišča, zlasti pa dežela in mesta, da jim ne bodo mlajši rodovi opravičeno očitali nezavednosti v svojih dolžnostih od glavnih narodnih kulturnih teženj in nepopravljivih zamud.

Toda v tem oziru naj razpravlja jo in tekmujejo poklicanejši činite lji.

Namen tem vrticam je predvsem opozarjati na neljub nedostatek pri naših gledaliških prireditvah.

Hvala bogu, more naše gledališče z znatnim, razmeroma celo sijajnim uspehom gojiti opereto in opero poleg drame. Toda pravi užitek opere in opere je možen le na podlagi popolnega poznanja libreta. Libreta pa naše občinstvo ne dobi v roke. Kar ga ujame — mimogrede pri predstavi, to ga ima, če iz gledališča gre doč ne pozabi tega, kar je s trudom nagloma ujelo.

In namesto, da bi naši ljubitelji kake opere — doma se veselili slovenskega besedila, — morajo segati po tujem, seveda nemškem libretu, — s čim se pač ne popešuje narodna vzgoja.

V začetku se je opera zavedala važnosti slovenskega besedila, in se je nekaj slovenskih libret izdalo, kakor: »Teharski plemiči«; in kakor sem slišal (videl pa ne) tudi »Lohengrin«. Toda, kar je bilo, je že zdavnaj vse razprodan. To so dotični libreti in Lohengrinovega slovenskega libreta pred dvema letoma ni bilo dobiti — za noben denar v Ljubljani.

Nikakor torej ni umesten izgovor, da se tisek libreta ne izplača. Pri nas je knjigotrštvo, hvala bogu, že toliko razvito, — da se da izhajati.

Za libreto ni treba nikakih bogatih oprem. Prosta izdaja besedila zadostuje, enako za drame.

Svoj čas je ognjišče naše dramatične, naše dramatično društvo izdajalo »Talijsko«, — in se je tiskal vsak najmanjši dramatični drobiž, — sedaj pa gre do velika dela — brez tiskanega sledu mimo nas.

Hvala bogu, dramatično društvo je odložilo skrb za gledališke predstave, na — poklicanejša pleča, — vendar bi vedno lahko še ostalo ognjišče in duša vsega dramatičnega razvoja, ravno s nadaljnjim izdajanjem vseh znamenitih in vrednih del, ki s uspehom grejo preko naših odrov.

Hvala bogu, tudi oder deželnega gledališča dobiva po Slovenskem že to in tam svoje brate in sestre in torej lahko govorimo, če tudi ne v neskončnih mejah, o naših odrih.

Dramatično društvo naj bi pridno nabiralo člane po vsem Slovenskem in članom nudilo vsako leto nekaj dramatične književnosti, zlasti tudi potrebnih libret.

Mnogo še čaka dela in zaslug pozvane činitelje v naši dramatik, naj bi jih bilo deležno v mnogem oziru dramatično društvo, in še dolga leta slovelo v starih in novih zaslugah. Morebiti bi tudi Gabrščekova knjižnica kaj pripomogla, ali celo dramatično društvo stopilo z njo v dotiko.

M. Dr.

Gospodarstvo.

Mestna hranilnica ljubljanska. Meseca septembra 1911 je vložilo 1532 strank 867.993 K 80 v, 1539 strank pa dvignilo 815.108 K 39 v. Stanje vlog koncem meseca septembra 1911 41.591.386 K 73 v. Stanje vložnih knjižic 28.794. — V III. četrtletju 1911 se je hipoteknih in običinskih posojil izplačalo 1 milijon 688.287 K, vrnilo 295.547 K 28 v. Stanje posojil 33.915.524 K 14 v.

Srečke. Glavni dobiček 4% Tiskih srečk iz leta 1880 v znesku 180.000 K je zadela serija 1490 št. 9. — Glavni dobiček knežje brunšviških srečk v znesku 81.000 mark je dobila serija 2982 št. 25, 10.800 mark pa serija 6086 št. 14. — Glavni dobiček turških srečk v znesku 200.000 frankov odpade na št. 1.544.781, po 4000 frankov pa na št. 472.298 in št. 1.693.743.

Izpred sodišča.

Izpred tukajšnjega okrajnega sodišča.

Bizoviška tercijska gnojnica. V petek popoldne se je vršila končna obravnava proti že znanim tercijskim junakinjam, bizoviškim amaoconkam Franci Stern, Iv. Brajer in Heleni in Ivani Janežič. Kakor smo že poročali, so te bogaboječe ženske obtožene, da so v svoji krščanski ljubezni polivale v gnojnico 21. junija zvečer voz, v katerem so se peljali skozi Bizovik trije gospodje, ki so se tako zamerili tem ženskam le zaradi tega, ker so naprednega mišljenja. Vse obtoženke krivdo trdovratno taje in so jako hude, da se jih sploh obdolži takega umazanega dejanja. Zagovarjajo se plitvo in trdijo ponovno le to, da naj jim krivdo eden dokaže, če jih je kdo videl. Govorila pa je o tem cela vas in vedno so bile imenovane samo te obtoženke kot napadalke. Pravih prič res tožniki nimajo na razpolago in je celo dokazovanje jako težavno, ker se more opirati edino le na ljudsko govorico, ki pa je pred sodiščem in pod prisego jako nezanesljiva. Izpoved prič, katere obtoženke neprestano motijo z neslanimi opazkami, napravi na poslušalca jako mučen vtisk. Vsak miga z ramo, češ, ja gospod, jaz nič ne vem. Le to vem kar sem slišal ljudi, ki so govorili po vasi. Ko je sodnik vprašal eno pričo, tudi odlično sobojevnico obtoženih napadalke, kdo ji je to pravil, se ona odreče, ja gospod, kaj č'mo za svetom iti, mene nič ne briga, to je velika stvar. Ena priča je pa vendar le odločno potrdila, da mu je obtoženka Ivana Janežič rekla drugi dan »Snoč smo jih polivale«. Vendar sodišču to ni zadostovalo za izrek o krivdi in je ženske oprostilo. Zastopnik tožnikov je prijavil vzklic zaradi žaljenosti časti. — Na obtoženko Ivano Janežič je bila ona priča, — ki je za svetom hodiva — tako huda, ker je ta pravila, da smo jih polile, da ji je obetala po obravnavi na terasi pred justično palačo, da bi ji bilo dobro jih po gobcu naložiti. Končala se ta umazana za klerikalno tercijsko ženstvo tako značilna afera še ni. Razpravljalo se bo o tem skrajno umazanem napadu tudi še pri vzklicnem sodišču in morda se do takrat posreči razkrinkati prave napadalke.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Dva zrela ptička. France Zakotnik, 18 let star, pristojen v Moste, je služil kot hlapec pri Beti Orehek, gostilničarki v Kolodvorski ulici, kjer je obenem tudi prenočišče za tuje. V noči od 4. na 5. avgusta je bil tam Ivan Malinšek iz Tacna. Zidane volje je dal za pijačo. Pri nje-govi mizi je bil tudi Zakotnikov paj-das Anton Štrukelj, 29letni kočijaš v Vodmatu. Pri bližnji mizi pa je sedel sam neki tuj človek, katerega pa nočeta obdolženca poznati. Vesta samo, da se piše Istenič. Malinšek je tam prenočil in gospodinja mu je dala boljše sobo; ker je vedela, da ima pri sebi večjo vsoto denarja. Obdolženca sta se dogovorila in vzela Malinšku ves denar, ki ga je imel pod vzglavjem shranjenega v rudarskem koledarju. Ko se je drugo jutro Malinšek zbudil, je videl, da mu je bilo izpod vzglavja vkrađenih 1200 K. Zakotnik, Štrukelj in pa dozdnevno neznan Istenič so pa šla skupaj že ob polu 2. po noči v kavarno »Ilirijo«, ker je neznan naročil 3 črne ka-

ve, in ker niso bili urno postreženi je neznan Istenič naglih korakov odšel proti kolodvoru, ostala dva sta pa tekla za njim, ne da bi ga dobila. Gotovo je, da je moral tudi ta biti z obdolženema v zvezi. Odpeljala sta se do St. Petra, potem sta šla peš dve postaje, od tod se pa odpeljala v Reko, ker sta popivala nekaj časa, naka so jih prijeli. Obdolženca se zagovarjata, da je Štrukelj, ko je hotel iti v Malinškovo sobo spat, pobral listnico, ki je ležala na tleh in vsebovala 340 K, kateri denar sta si med saboj razdelila. Ker se je pri Zakotniku našlo pri aretovanju le 200 K, je gotovo, da je odnesel največ denarja neznanec. Sodišče je obsodilo Štruklja in Zakotnika vsakega na 14 mesecev težke ječe.

Po Ljubljani se mu je tožilo. M. Vojska je znan postopaj in ima v Ljubljano prepovedan povratek. On pa se za to malo briga in pride večkrat kljub prepovedi v Ljubljano. Pred kratkem ga je zasačil stražnik, ko je po Dunajski cesti ljudi nadlegoval. Vojska mu je pokazal pesti, nekaj zagodrnjal in jo mahne na Knezovo dvorišče. Ker je stražnik obdolženčevo nasilnost poznal, poklical je še drugega stražnika, ker sta mu napovedala aretacijo. Vojska se jima je z vso silo uprl, enega stražnika je vpraskal na rokah, drugega pa obrcal, ko je ležal že na tleh. Poslati sta morala po odgonski voz. Obdolženec se ne mara zagovarjati in se dela duševno bolnega. Zdravnik - izvedenec pravi, da je Vojska sicer duševno nekoliko manj vreden, vendar duševno normalen in simulant. Obsojen je bil na 15 mesecev težke ječe.

Prisiljenec, ki delati ne mara, je Karel Neckermann, bivši trgovski sodnik, 48 let star, pristojen v Ljubljano, naposled prisiljenec v tukajšnji prisilni delavnici. Obdolženec je zašel na napačna pota, mesto da bi se oprijel resnega dela, se je klatil po svetu brez dela in prišel 28krat v konflikt z različnimi sodišči, lansko leto so ga pa vtaknili v prisilno delavnico. Tu so ga vporabili v pisarni, a se je tega dela kmalu naveličal, češ, da ne more pisariti, ker ga oči bolijo. Odkazali so mu lajša dela, a tudi to mu ni bilo všeč. Zmerjal je zdravnike, kateri so se po preiskovanju njegovih oči izrekli, da je simulant. Pa tudi z nadpaznikom sta si prišla navskriž, za kar mu je hišna uprava naložila za kazni 4 tedne zapor. Ko se mu je prečitala razsodba, izustil je v svoji jezi vprico navzočih skrajno žalitev na osebo cesarja. To je pa najbrže zato storil, da bi se rešil prisilne delavnice. Ta želja se mu je izpolnila, kajti obsojen je bil na 14 mesecev težke ječe.

Razne stvari.

*Draginja. Na Dunaju so naznanile velike mlekarne odjemalce, da bodo od 1. oktobra naprej podražile mleko pri litru za dva vinarja. Pomembnost tega povišanja cene je razvidna iz tega, da porabi Dunaj na dan kakih 900.000 litrov mleka, vsled česar bo dunajsko prebivalstvo plačalo za mleko na leto 650.000 kron več. Cena mleka se je v 11 letih na Dunaju že četrtič povišala. — Danes se vrši na Dunaju seja petrolejskega kartela. V strokovnih krogih računajo s povišanjem cene petroleja za eno krono. — Iz Brna poročajo, da so se tekom včerajšnjega dopoldneva zbirale na trgu po ulicah ponovno velike množice, da demonstrirajo proti draginji. Končno je vojaštvo razkropilo demonstrante. — Češki, poljski in nemški socialni demokrati v pre-mogokopnem okolišu pri Moravski Ostrovi pozivljajo premogopne delavce, da ustavijo kot protest proti draginji in opomin na delodajalce, prihodnji četrtek za en dan delo.

*Kolera. Iz Soluna poročajo, da se je pojavilo tam v sredo pet novih slučajev kolere, v Tikviču je umrlo za kolero 6 oseb, v Bitolju 2, v Skoplju 4, v Veričovićih 16 in med vojniki v Senici dve osebi.

*Katastrofa vojne ladje »Liberte«. Viceadmiral Beeson je odredil, da morajo vse ladje izkrcati smodnik in to svojo odredbo je podkrepil s tem, da ima vojna mornarica zahtevati tako municijo, ki ne tvori neprenehoma nevarnost za moštvo. Kakor smo že poročali, je na ladji še mnogo mornarjev, do katerih dose-daj še niso mogli priti. Grozoviti prizori se odigravajo tudi v mrtvaš-nici. Med zdravniki, ki strežejo ranjenim, je tudi zdravnik ladje »Liberte« Christian, ki ga je zračni pritisk vrgel v morje, ki pa je dobil le lahke poškodbe. Večina ranjenih bo okrevala, vendar pa bodo mornarji večidel za vse svoje življenje pohabljeni. Na ladji je vse uničeno, edino dva topa sta ostala še rabna. Borani prezident Gaston Dreyfus je nabral za rodbine žrtv 100.000 frankov. Oklopnice »Republique« še niso mogli spraviti v pristanišče, ker je kr-milo nepremično. Da je nastala v trenutku eksplozije na ladji »Lib-

že panika tudi na tej oklopnici, se da razložiti iz dejstva, da je vrglo nekakega mornarja z ladje »Liberte« v sredo mostova ladje »Republique«. Mornarji so mislili v prvem hipu, da se je razletela njih ladja, skočili v morje in večinoma utonili. Tudi na ladji »Democratie« je nastala panika. Priletelo je namreč mnogo železnih plošč na ladjo in so železni deli z ladje »Liberte« ubili tudi nekakega častnika.

* **Konec ljubavne drame.** V Szatmar - Nemeti štacionirani nadporočnik pl. Bartl pešpolka št. 5 je v nedeljo na cesti v Budimpešti ustrelil domobranskega častnika Edmunda Lazarja. Lazar je bil že dve leti v Budimpešti in ko je nekoč zbolel, je šel na dopust v Szatmar - Nemeti. Tam se je seznanil s soprogom nadporočnika Bartla, ki se je zaljubila v njega in zapustila svojega moža ter izjavila, da se bo poročila z Lazarjem kakor hitro bo ločena od svojega moža. Nadporočnik Bartl je v zadnjem času prigravjal svoji ženi, da naj se vrne k njemu, ta pa se ni dala pregovoriti. Zato je šel Bartl k Lazarju na stanovanje in ga je poklical na cesto, kjer ga je ustrelil z revolverjem v glavo. Kroga mu je šla skozi desno oko v možgane in Lazar je kmalu nato izdihnil. Morilec je šel nato k svoji ženi in ji povedal, da je ustrelil njenega ljubčka, nakar se je sam javil. Bartla so seveda takoj obdržali v zaporu.

* **Tretja žrtev dunajskih dogodkov.** Včeraj so pokopali tretjo žrtev dunajskih dogodkov z dne 17. septembra delavca Högerbauerja. Na grobu sta govorila poslanca Schuhrmeier in Völkl. Pogreb se je izvršil popolnoma mirno.

* **Kolera.** Sanitetni departement ogrskega notranjega ministrstva razglasi: 1. in 2. oktobra so poročali iz province o 8 obolenjih za kolero in o treh sumljivih slučajih.

* **Hofrichter.** Doslej Hofrichter, ki je znan iz zastrupljive afere na Dunaju, se ni ločen od svoje žene. Te dni se mu je posrečilo pisati iz ječe neki bivši učiteljici svoje žene pismo, v katerem zatrjuje, da je nedolžen in prosi učiteljico, da naj vpliva na njegovo ženo, da se ta ne loči od njega.

Telefonska in brzojavna poročila.

Hmelj.

Norimberk, 3. oktobra. 400, 200
Mirne cene, neizpremenjeno 260/345.

Politične konference.

Dunaj, 3. oktobra. V ministrskem prezidiju so se vršile danes velike politične konference. Ministrski predsednik baron Gautsch je konfiriral s prezidijem nemškega »Nationalverbanda« o programu za državni zbor. Konferenca se je zavlekla, ker so delali nemški poslanci ministrskemu predsedniku težkoče in vlačili v razpravo zadeve, ki so se pripetile v najzadnjem času.

Vojna poročila in borza.

Dunaj, 3. oktobra. Na borzi so vrednosti danes vsled optimističnih poročil poskočile in je bila tudi kupčija živahnejša. Tudi orijentske vrednosti so dobile višji kurz.

Češki deželni zbor.

Praga, 3. oktobra. V današnji seji češkega deželnega zbora je najvišji deželni maršal sporočil, da je permanentnost nacionalno politične šolske in finančne komisije dobila cesarjevo sankcijo. Češki deželni zbor se je na to odgodil. Takoj po seji je sešel sodelski odsek, ki bo v ponedeljek imel generalno debato o regulaciji učiteljskih plač. Nacionalno politična komisija ima prvo sejo v ponedeljek.

Rusinska sloga v parlamentu.

Crnovice, 3. oktobra. Rusinski poslanci iz Bukovine so sklenili v državnem zboru zvesto skupnost z Rusini iz Galicije, ter zahtevali, da se vlada ozira na vse rusinske zahteve, sicer odrečejo vladi svojo podporo.

Poljsko - rusinska sprava.

Lvov, 3. oktobra. Vesti o poljsko - rusinski spravi so neresnične. Rusini sami dementirajo te vesti. Rusinski narodni svet je nasvetoval svojim poslancem, da naj vztrajajo v opoziciji.

Nove bosenske železnice.

Budimpešta, 3. oktobra. Pretekli teden so se vršile konference glede novih bosenskih železnic. V soglasju s temi dogovori bo vlada predložila bosanskemu saboru načrte za sledeče železnice. Prvič: Novi-Bihač, drugič: Banjaluka-Jajce in tretjič: Tuzla-Bračka.

Novi predsednik mehikanske republike.

Mehiko, 3. oktobra. Za predsednika republike je izvoljen Madero.

Italijansko-turška vojna.

Z bojišč ni poročil.

Dunaj, 3. oktobra. Danes je nastal glede vesti z bojišč velik odmor. V političnih krogih mislijo, da kaže to, da se je situacija preokrenila na boljše. Faktično je cela Tripolitanijska odločena od mednarodnega prometa in je izključeno misliti, da bi prišla od tam kaka obvestila. Vse podmorske kablanske zveze s Tripolitanijsko so pretrgane in edino v Rim prihajajoše natančnejša poročila. Ker pa je evropska javnost neugodno sprejela poročila z bojišč, najbrže italijanska vlada vse te vesti zadržuje.

Pariz, 3. oktobra. Sem niso prišla v zadnjih urah prav nobena poročila. V diplomatičnih krogih presoja zaradi tega položaj optimistično. Mnogo si obljublja od posredovanja Nemčije in smatrajo že to izostanek poročil kot uspeh Nemčije.

Vzrok stagnacije.

Berolin, 3. oktobra. Tu so mnenja, da stagnacija v poročilih z bojišč ni prav nič čudnega. Italija ni bila pripravljena, da se situacija tako hitro poostri in ni mogla v tem kratkem času zbrati zadostne okupacijske armade. Edini vojni čin, ki se je doslej izvršil, je blokada Tripolisa. Kar pa da zelo malo prilike za burne vojne prizore. Tudi se mora Italija vsled pritiska velesil omejit samo na Tripolitanijsko. Bojno polje je tedaj za enkrat samo morje in puščava. To pa je obenem vzrok, da ni nikakršnih senzacionalnih vesti z bojišč.

Nemčija posreduje.

Pariz, 3. oktobra. »Matin« poroča, da je nemški poslanik v Carigradu že interveniral, da pa je bila njegova intervencija odklonjena. Intervenal pa je tudi nemški poslanik v Rimu in je imel popolnoma isti nespeh. Italija je izjavila, da sicer želi ohraniti mir, da pa sporazum s Turčijo ni prej mogoč, predno ni zasedla Tripolitanijske.

Berolin, 3. oktobra. Listi poročajo, da je mogoče govoriti o kakem posredovanju velesil šele takrat, če je Italija Tripolitanijsko faktično zavzela. Italijanska vlada izjavlja, da je k miru pripravljena, da pa je takoj napraviti mir mogoče samo Turčiji.

Odklonjeno posredovanje.

Carigrad, 3. oktobra. Angleški in francoski poslanik sta sporočila turški vladi, da niti Anglija, niti Francoska ne more ustreči turški prošnji za posredovanje. Obe velevlasti sta nasvetovali Turčiji, da naj skuša kakor hitro mogoče doseči mir z Italijo.

Resna sodba na Angleškem.

London, 3. oktobra. Tudi oficijozni angleški listi sedaj zelo resno presojajo italijansko-turški konflikt. »Westminster Gazette« piše: Po dogodkih ob albanski obali je prav uverljivo, da je postala tudi Avstrija nervozna. Bojimo se, da bo plačala Italija posledice svoje akcije v Albaniji s poostreno rivaliteto od strani Avstrije, in da bo posledica teh njenih korakov izključitev Italije iz albanskega vprašanja.

Ne vojna, marveč vojaška akcija.

Pariz, 3. oktobra. »Matin« pri naša oficijozno italijansko noto glede albanskih dogodkov. V tej noti poudarja Italija, da svojega sedanjega razmerja proti Turčiji ne smatra kot vojno, marveč samo kot vojaško akcijo. Tudi ne bo italijanskih brodogovornikov napadala turških vojni ladij drugod, kakor ob afriški obali, marveč se bo držalo popolnoma v defenzivi. Italija tudi ne namerava nikjer drugod izkrcati vojaštva, kakor samo v Tripolitanijski.

Avstrijska nota balkanskim državam.

Zofija, 3. oktobra. Avstrijska vlada je izdala na vse balkanske kabinete noto, v kateri pravi, da perhoreseira vsak konflikt na Balkanu. Sama se hoče držati popolnoma korektno in se izogniti vsemu, kar bi dalo najmanjši povod za komplikacijo na Balkanu.

Ruske note.

Zofija, 3. oktobra. Rusija se je obrnila na kabinete v Zofiji, Belgradu in na Cetinju, ter je zahtevala obvezne izjave, da se Bolgarska, Srbska in Crnogorska država ne bodo vmešavale v italijansko-turški konflikt.

Sodba o položaju v Belgradu.

Belgrad, 3. oktobra. Politični krogi presoja položaj na Balkanu zelo hladno. Srbija ima sicer v Turčiji mnogo interesov, povod pa, da bi se morala vmešavati bi mogli dati samo notranji nemiri, ki bi ogrozili direktno srbske interese ali pa vznemirjali srbske državljane.

Italijanska mobilizacija.

Rim, 3. oktobra. Mobilizacija ekspedicije v Tripolitanijsko je sedaj končana. Ekspedicija bo obstojala iz

2 divizij in se bo cela ekspedicija prepeljala na 15 transportnih parnikih v Tripolis. Transport bo trajal 12 ur.

Demistija turškega mornariškega ministra.

Carigrad, 3. oktobra. Mornariški minister je podal svojo demistijo, ki jo utemeljuje s tem, da je dal pravočasno povelje, da naj se turške torpedovke umaknejo proti severu v dalmatinske vode, česar pa častniki in poveljniki torpedovk niso storili.

Bombardiranje Tripolisa. — Potopljena turška ladja.

Rim, 3. oktobra. Bombardiranje Tripolisa se začne šele jutri. V Tripoliskem pristanišču so italijanske vojne ladje potopile turško ladjo »Derna«.

Italija ni izkrcala vojaštva v Prevezi.

Carigrad, 3. oktobra. Uradno se dementira vesti, da bi bili Italijani izkrcali v Prevezi vojaštvo.

Turško vojno brodogovje.

London, 3. oktobra. Tukajšnja pomorska zavarovalna družba je dobila obvestilo, da se je turška vojna flotila ustavila v Dardanelah, in sicer v pristanišču Nagari. Flotila obstoja iz 14 ladij. Vesti o kakem spopadu med italijansko in turško vojno mornarico so torej neresnične.

Gospodarstvo.

O bistvu alkoholnega vrenja (kipe-nja) in o uporabi čistih drož pri pridelovanju vina.

Spisal ravnatelj kmetijsko - kemijskega preskuševališča za Kranjsko ing. chem. J. Turk.
(Dalje.)

V novejšem času pa se poslužuje še drugih načinov, ki bi naj preprečili napačno kipeenje. Tu sem spada predvsem izbira pravega časa za trgatve, ki pa je preveč odvisna od premernih naključij in se zlasti od vremena. Drugo tako sredstvo, da se doseže čisto kipeenje, obstoja v povišanju prostih kislin mošta. To zvišanje kislin se doseže s tem, da se zmeša kislota, oziroma nezrelo grozdje s sladkim, oziroma z dozorelim grozdem, ker izkušnje uče, da je kisel mošt za napačno kipeenje manj občuten, kakor pa mošt, ki vsebuje premalo kislin. V južnih krajih povišajo množino kislin v moštu naravnost z dodatkom vinske kisline, ki se pa sme pri nas dodati le bolnemu moštu, oziroma vinu. Neposredno izkušajo dvigniti množino kislin v moštu, in to zlasti na francoskem z mavcem (gipsom), ki se moštu doda. Ta način pa je po vinskem zakonu prepovedan pri nas. Odtlej pa, kar je znano, da uspeva večina buditelcev vinskih bolezni le tedaj, ako ima zrak pristopa do njih in da je za razvoj drož potrebna kislika dovolj v moštu samemu, izkušajo izboljšati kipeenje mošta s tem, da se pristop zraka k njemu zabrani. Po tem načinu je mošt le malo časa z zrakom v dotiki in še potem pokipi tako, da zrak ne more več do njega. S tem so razvoju bernih glivic, plesni ter očetnih in drugih bakterij stavljeni meje in je zaradi tega kipeenje mnogo čistejše. Ta način pa se da strogo izvesti le pri pridelovanju belega vina, kajti črnin, ki na tropinah, oziroma drozгах kipe, ni mogoče zaščititi popolnoma pred zrakom. Ogljikova kislina, ki se razvija pri vrenju črnin, dviga namreč tropine k površju, vsled česar se morajo le-te često potisniti na dno ali pa se mora mošt vedno iz nava od spodaj odtočiti in potem zgornj doliti. Pa tudi z uravnavo kipele toplote se dajo pri pokipenju mošta doseči prav lepi uspehi. Spoznalo se je namreč, da prenikla, kakor tudi previsoka toplota izredno pospešujeta razvoj kipeelnih škodljivcev. Pri nizkih toplotah se razvijajo namreč v moštu zlasti plesni in pri previsokih pa očetne bakterije. Zato vpeljejo pri dobro uravnanih vinarstvih vrenje mošta pri 15° do 18° C. Posledica tega je, da se razvijejo v zdravem moštu predvsem droži in se s tem zatro škodljivci kipeenja. V dosegu tega namena se poslužujejo pri pokipenju mošta po potrebi hladilnih ali pa kurilnih naprav. Do resnično čistega vrenja pa se je prišlo šele z uvedbo čistorejnih ali samočistih drož v pokipenju mošta.

Cistorejne ali samočisti droži se vzgajajo od ene same kvasne stanice, ki se jo razmnoži na primernem zrajališču. Ker pa so, kakor smo že slišali, vrste in plemena drož, ki se po svojih lastnostih in posebnostih prav močno razlikujejo med seboj, zato bi izvrševanju vinskoga pridelovanja prav malo koristilo, ako bi se čistorejne ali samočiste droži vzgajale od poljubne vrste, oziroma od poljubnega plemena drož. Za vzgojo čistorejnih drož se mora marveč izbrati stanica take kvasne vrste, ki ima najodličnejše lastnosti in ki mošt gladko in popolnoma pokipi ter daje poleg tega vinskemu pridelku čistost

kipeelnega značaja in pa prijeten vonj in okus. Zategadelj je potrebno, da se čiste droži najprej preizkusijo na njih lastnosti in učinkovanju ter šele potem, ako so se izkazale dobre in krepke, vpeljejo v izvrševanje vinskoga pridelovanja.

Mnenje, da morajo biti čiste droži od trte, za katere vinski pridelok se naj bi rabile, je napačno, ker so prišle droži na grozdje čisto slučajno in morejo biti zaradi tega in so tudi v resnici na različnih trtah iste kvasne okolisa eno in iste kvasne vrste in plemena. Poleg tega pa se mora tudi upoštevati, da so dana prava svojstva vinskemu pridelku po trti in jih zaradi tega droži ne morejo popolnoma izpremeniti. Prav tako bi bila tudi zmotna, če bi se mislilo, da čiste droži iz tujega vinskoga okolisa niso sposobne za pokipenje domačega mošta, ker so krepkokipeče čiste droži, ako imajo tudi vse druge dobre lastnosti, porabne za vsakovrstno vino dotlej, da ne prinašajo tuji kipeelnosti vinski pridelok. Pri pokipenju nesterilizovanega, oziroma nepasterizovanega naravnega mošta pa se ni sploh bati, da bi mogle čiste droži iz tujega vinskoga okolisa vplivati kakorkoli znatno na vinski pridelok, četudi je vonj in okus vina v veliki meri odvisen od drož. Pozabiti se sme namreč, da se razvijajo v nesterilizovanem naravnem moštu, poleg čistih, tudi lastne droži dotičnega mošta in te ohranijo pravi značaj vina ter spravijo s tem kipeelnosti drož iz tujega vinskoga okolisa ob veljavo. Le tedaj, ako bi šlo za pokipenje pasterizovanega mošta s čistimi drožmi, bi bilo prav, da bi se rabile za pokipenje mošta čiste droži iz vinskoga okolisa, ki iz njega izhaja trta. Pa tudi v tem slučaju delujejo tujerodne krepkokipeče čiste droži prav izborna. Za rešiti pa je še vprašanje, če so za pridelovanje črnin potrebna posebna čistorejna plemena drož iz vinskoga okolisa črnin in dali niso tudi za črnino enako dobro porabne vsakojake dobre droži. Zategadelj storimo za tačas, da se reši to vprašanje, prav, ako dodamo moštu s katerim nastavimo droži za pokipenje črnin, nekoliko česlovine. To pa zaradi tega, da se droži privadijo na njo in da pokipijo potem z večjim učinkom drozgo črnin, ki vsebuje vselej izdatno množino česlovine.

Uporaba čistih drož je zlasti pri neugodnem vremenu na mestu, ker, ako je vreme v jeseni deževno, grozdje ne dozori in je poleg tega gnilo in plesnivo in prav zaradi tega iz njega napravljen mošt podvržen raznim boleznim, vsled česar kaj rad nepravilno pokipi. Pa tudi v ugodnih letih in pri lepem vremenu, ko se dobiva brezhiben in jako zgoščen mošt, je priporočati uporabo čistih drož za pokipenje mošta, ker se da samo s pomočjo njih z gotovostjo računati na popolnoma pokipele vinske pridelke. Prav tako je priporočati uporabo čistih drož tudi pri hladnem vremenu, kajti hladno vreme močno zadržuje kipeenje, vsled česar mošt kaj rad zaplesni in posledica tega je, da dobi vino duha po plesni in grenek okus. Splošno pa se da reči, da obvarjejo čiste droži vrenje mošta premožnih slučajnosti in bi se jih bilo zaradi tega vselej posluževati.

(Konec prihodnjic.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rasto Pustoslemšek.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 29. septembra: Marija Koprivnikar, delavka, 73 let, Cesta v mestni log 35.

Dne 30. septembra: Alberta Miklavc, zasebnica, 66 let, Opekar-ska cesta 15.

Dne 1. oktobra: Ciril Lamovšek, sin čevljarkega mojstra, 4 mesece, Karlovska cesta 2.

V deželni bolnici:

Dne 29. septembra: Jera Verhunc, delavčeva žena, 55 let.

Dne 30. septembra: Ivan Smole, posestnik, 60 let.

Dne 1. oktobra: Martin Kranjc, občinski ubožec, 78 let.

Poslano*)

Preblagorodni gospod

Ivan Jereb

veletržec s špecerijakim in manufakturnim blagom ter z deželnimi pridelki, trgovcem s klobuki, vinom in lasmi, fotograf in izdelovalec svetovnoznane likerja »Florus«, prodajalec žganja in vina brez koncesije na debelo in drobno itd. itd.

v Sestranski vasi
nad Škofjo Loko.

Po različnih spekulacijah in obdovanju vredni podjetnosti si baje začel v denarno krizo. Namesto, da bi samga sebe trkal po prsih »Mea

culpa!«, pa se repentiš in kokodaj-skaš — ravnotako tvoj oče — pred drugimi, da sem jaz povzročitelj tvojega, menda sedaj nevarnega položaja. Počasi, fant, da te ne bom učil, kako se sme govoriti! Priznati mi moraš, da sem tekom let tvojega plodonosnega delovanja imel s teboj jako malo ali pravzaprav ničesar opraviti; bil si mi prekoslej lanski aneg. Ves stik s teboj je obstajal v tem, da sem dal prijateljem na njih prošnjo par informacij, v katerih o tebi pač nisem imel veliko povedati. Opisal sem tvoj furijast značaj, glede gmotnih sredstev pa pripomnil, da si imel pred tremi leti, ko si začel svojo trgovino, 400 K svojega denarja. Sicer je pa meni deveta briga, če imaš od Sestranske vasi do Loke same tovarne za svoj »Florus« in magari navrh Blegaša nekoncestionirano »gostilno« za svoja izvrstna vina in žganja. Opozarjam te le, da zaprejš paziš, kaj gobeždaš o meni, drugače se bova videla kod drugod, kar ti gotovo ne bo prav prijetno. Moj današnji korak zapiši še na račun moje popustljivosti in usmiljenja.

(3382)

Gorenja vas, 2. okt. 1911.

F. Ks. Jelovčan.

* Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor to določa zakon.

Modni salon
Ivane Schiller
na Sv. Petra cesti števil. 31
priporoča
.. klobuke ..
useh strok.
.. Cez opoldne odprto. ..

Negovanje
las s PIXAVONOM

na znanstveni podlagi

je v resnici
najboljši način za
okrepitev kože na
glavi in za
ojačanje las.

Cena za steklenico
K 250.-

Zadostuje za
več mesecev

Zbirka avstrijskih zakonov v slovenskem jeziku.

I. zvezek:

Kazenski zakon

o hudočelnih, pregreških in prestopkih z dne 27. maja 1862 št. 117 dr. zak. z dodatnim

tiskovnim zakonom

z dne 17. dec. 1862 št. d. z. ex 1863 in drugimi novjšimi zakoni kazenskega pravnega obsega.

V platno vezan 6 K;
po pošti 6 K 20 vin.

Narodna knjigarna
v Ljubljani.

Razglednice

umetniške.
in
pokrajinske

se dobe vedno
v veliki izbiri v

„Narodni knjigarni“
Prešernova ulica 7.

Mlad pisarniški sluga

pošten in zanesljiv, se sprejme takoj.

Pismene ponudbe je nasloviti pod „Zanesljiv 2000“ na upravo „Slov. Naroda“.

Kupujte in zahtevajte edino le

CIRIL in METODOV ČAJ

je najboljši.

Glavna zaloga pri Prvi slov, zalogi čaja in ruma na debelo v Ljubljani, Rožna nika šte. 41.

Konfekcijska trgovina

A. Lukič

Ljubljana, Pred škofijo 19

prilaga svojo velikansko zalogo 3gotovljenih oblek po najnovejšem kroju za gospe, dečke in otroke. — Najnovejša konfekcija za dame in deklice. Solidna in točna postrežba. Najnižje cene.

G. F. Jurásek, trgovec s klavirji

Ljubljana, Poljanska cesta 13/L

Glasovir, pianino in harmonij

trpežen in dober, kupimo edino le, ako se strogo ravnamo po sledečih točkah:

1. Blagovolite si ogledati bogato zalogo najslavnejših instrumentov, G. F. Jurásek, prvega in edinega slovenskega vglasevalca in trgovca s klavirji v Ljubljani.
2. Varujte se kričevih inšerativ trvdik, ki so navadno malo ali nič zmožne.
3. Ne glejte na jezično umetnost trgovca, nego opazujte blagostanost instrumenta.
4. Ne pustite, da pri izbiri trgovec sam igra, ker on slabe glasove izpusti in tudi na slab instrument lepo zaigra.
5. Pri nakupu poskušajte instrument sami in sicer v posameznih tipkah ne po komadih, da poznate enakomerno in mehko barvo hromatike.
6. Ne glejte na ceno, raje na dobro blago.
7. Pred nakupom instrumenta vprašajte v vseh ljubljanskih trgovinah te stroke.
8. Vzemite na znanje, da je v Ljubljani 5 trgovcev s glasovirji.
9. Priporočajte vedno in povsod pravo slovensko koncesionirano trvdiko Jurásek.
10. Kupujte glasovirje, pianine in harmonije pri edini slovenski trvdiki Jurásek, kjer dobite desetletno pismo garancije.

Slavnemu občinstvu prilaga svoje klavirje, pianine in harmonije, dobre, trpežne in po solidnih cenah trvdika

G. F. Jurásek, Ljubljana, Poljanska cesta št. 13.

Naznanilo.

Ker sta trboveljska premogarska družba kakor tudi južna železnica že enkrat povišali ceno premogu in oziroma voznino, ne da bi bili ljubljanski premogotirči poskočili s cenami, ter je imenovana trboveljska družba zopet v drugi premog podražila, primorani so ljubljanski premogotirči slav. občinstvo javiti da se bo

od dne 1. oktobra 1911
naprej prodajal premog stot (50 kg)
po 1 K 60 h.

Z velespoštovanjem
zadružno načelnistvo.

V Ljubljani, dne 28. septembra 1911.

NEIGE DE FLEURS

nova, znanstveno izdelana

krema za roke in obraz.

Higijensko najboljšo toaletno sredstvo. Pušica po 60 h in 80 h se dobiva povsod. Lontek 1 K 60 h.

Zaloga v Ljubljani: drogerija Čvančara.

Serravallo

železnato Kina-vino

Higijensko razstava na Dunaju 1906: Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.

Povzroča voljo do jedi, okrepa živce, poboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.

„Izborni okus.“
Večkrat odlikovano.

„Nad 7000 zdravniških spriteval.“
J. SERRAVALLO, c. in dr. dvorni dobavitelj TRST-Barkovlje.

Uradnik

za akvizicijo se takoj sprejme. Potrebno je znanje slovenskega in nemškega jezika.

Vprašanja na zavarovalnico „Praga“ v Ljubljani, Resljeva cesta 13 pritičije.

Proda se v Trbovljah lepo

posestvo

tik šolskega poslopja ob okrajni cesti pri župni cerkvi obstoječe iz dveh hiš in velikega vrta, pripravno za vsako obrt. Proda se tudi parcelirano.

Cena se izve pri lastnici gospe Ani Arzonšek v Trbovljah 12.

3357

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljani 1913

Sv. Petra cesta šte. 27

Lepe zračne sobe.

Priznana fina kuhinja.

Izberne pljače. Nizke cene.

Lepi restavracijski prostori.

Največji restavracijski vrt v Ljubljani

Keilov lak

najboljši plesk za mehka tla.
Keil-ova bela glazura za umivalne mize . . . 90 v
Keil-ova volična pasta za parkete . . . 90 v
Keil-ov lak za pozlatenje okvirjev . . . 40 v
Keil-ov lak za stannike v vseh barvah . . . 40 v
Keil-ova pasta za čevlje . . . 30 v

2921 Dobiva se vedno pri Leskovcih & Modencu v Ljubljani.

Prostojani: Anton Ditrch. Idrjani: Valentin Lapajce. Črnomelj: Anton Zorc.
Škofja Loka: Matej Žigon. Kamnik: Edvard Hajek. Kranj: Franc Dolenz.
Radovljica: Oton Roman. Novo mesto: Ivan Picik. Kočevje: Franc Loy.

Prva največja eksportna trvdika ur, zlatnine in srebrnine

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg (nasproti rotovžu) in Sv. Petra cesta 8

Nikelasta moška ura z verižico od K 4-50 naprej
Prava srebrna „ „ „ „ 9-70
14 kar. zlata „ „ „ „ 44-—
Nikelasta damska „ z verižico „ 8-50
Prava srebrna „ „ „ „ 9-50
14 kar. zlata „ „ „ „ 20-—
Uhani zlato na srebro . . . 1-80
14 kar. zlati uhani . . . 4-50

Lastna tovarna ur v Svici.

Tovarniška znamka „Iko“.

Telefon št. 273.

Telefon št. 237.

Anton Šarc, Ljubljana

Izdelovanje perila, pralnica in svetloilikalnica

z električnim obratom prilaga zelo dobro in solidno izdelano perilo po nizkih cenah.

Opreme za neveste.

Perilo za deklice in dečke za zavode. Platno, šifon in švicarske vezene se kupijo zelo ugodno, dalje rjuhe, brisalke, prti, prtiči, nogavice, maje.

Perilo „TETRA“

za gospe in gospe. Kdor trpi na protinu, revmatizmu, ischias, naj nosi le to perilo, in bo ta poskušnja vsakega zadovoljila.

VZORCI NA RAZPOLAGO.

Največje podjetje konfekcijske
stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg šte. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinejših oblek za gospe
2000 „ najfinejših površnikov, sportnih in zimskih sukenj
3000 „ peterin
2000 „ posameznih hlač in telovnikov 3205
3000 „ oblek za dečke in otroke
15000 „ najmodernejše konfekcije za dame in deklice.
Solidna postrežba! Priznane nizke cene!

Dobro rodbinsko kavo

priredi že mali dodatek „pravega“ Francka: s kavnim mlinčkom iz tovarne Zagreb. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti je našel pravi Franck toli priljubljeni sprejem v slehernem gospodinjstvu.

GOSPODINJE!!

Izrjeni kuharici ali natakarici vajeni voditi

boljšo gostilno

se nudi lepa prilika z prevzetvijo dobre gostilne pri farni cerkvi, na račun ali v nakup. V kraju je letovišče, tovarna, kolodvor in pošta. — Pogoji lahki. — Kje, pove upravnistvo „Slov. Naroda.“

3336

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

„SLAVIJA“

„ . . . vzajemno zavarovalna banka v Pragi. . . .“
Rezervni fond K 53,750.200-24. — Izplačane oddškodnine in kapitalizirane K 115,390.000-01.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseslovensko-narodno upravo.

Vsa posojila daje: Cigar pisarne so v lastni bančni hiši v Gosposki ulici šte. 12.

Generalno zastopstvo v Ljubljani

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Devolluje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in obnove koristne namene.